

OB LETOŠNJIH KONFERENCAH ORGANIZACIJ KOMUNISTOV

Delavska demokracija zahteva

DA IMAMO DELAVCI IDEJNE VODITELJE, KI SO TO LE TEDAJ, ČE PRAKTIČNO VODIJO POLITIČEN BOJ

Jasno je, da imajo komunisti in njihove organizacije veliko vlogo o našem družbenem življenju. O tem smo se delavci prepričali ova leta nazaj, kolikor sega obdobje odprtejšega, neposrednejšega, revolucionarnega delovanja. Če se ozremo nazaj, bomo spoznali, da so naši komunisti in komunistične organizacije vedno znali in znajo najresnejših družbenih odločitvah najti pot in tako rešitev, ki se je v zgodovini delavskega boja pri nas izkazala, da je v prid delavskemu razredu. Vedno se je uveljavila odlika komunistov, da znajo za uresničenje določenih družbenih težav naprednih sil pridobiti ogromno večino delovnih ljudi.

Ce torej s tega stališča gledamo na delovanje komunistov in njihovih organizacij danes, potem ob njihovih letnih konferencah spoznamo, kako odločno opravljajo v današnjih pogojih svoje komunistično poslanstvo v preobrazbi naših ekonomskih in sploh družbenih odnosov v smeri socializma. Seveda pa vidimo tudi, katere so še pomanjkljivosti v delu posameznih komunistov in organizacij, o katerih je govora tudi na letnih konferencah.

Ko prebiram gradivo letošnjih okrajnih in mestnih konferenc po Sloveniji, kolikor ga seveda pač imam na razpolago, se mi zdi, da so bila v ospredju razprav naslednja vprašanja: močnejše uveljavljanje komunistov v družbenem življenju, s tem v zvezi njihova ideološka rast ter vloga delavskih središč kot nosilcev socialističnih družbenih odnosov.

Ustajamo se malo ob njih in si obojmo malo preprosteje razložimo!

Moč komunistov ni v njihovem številu, marveč v vplivu, ki ga imajo na množice

Bili so časi, ko so morali komunisti ne le usmerjati vse politično življenje, marveč tudi neposredno voditi gospodarstvo, delo ljudske oblasti in skrbeti, da so družbene organizacije krenile in hodile po socialističnih poteh. Čas je bil težak, saj je bilo treba spopredati korenine izkoriščevalcem, organizirati gospodarstvo, obnaporih vseh delovnih ljudi zgraditi težko industrijo itd., poleg vsega tega pa še varovati pridobitve revolucije ter od Vzhoda in Zahoda neprestano ogroženo neodvisnost domovine. Komunisti so v tistih časih postavili celega moža.

Odsihdob sem se je marsikaj spremenilo. Delavci sami upravljamo tovarne, družbeno upravljanje si utira pota v socialne, zdravstvene, prosvetne in kulturne ustanove, državljani lahko neposredneje vplivajo na delo ljudskih odborov itd. Skratka, vse naše življenje preveva demokratično upravljanje. Sedaj, razumljivo, tudi komunisti ne morejo več delati po starem. Na mesto neposrednega vodenja in odločanja stopa v prvo vrsto političen boj za socialistična načela, pojasnjevanje, prepričevanje in pridobivanje delovnih ljudi za ta načela. To pa je veliko težje, zahteva tudi veliko več temeljitega znanja.

Pa se je zgodilo, da se marsikje niso znašli. Po starem ni šlo več, po novem niso vedeli, niti znali. Vrteli so se v razpravah, kaj in kako naj delajo, istočasno pa je na primer nekaj upravnih ljudi vzel v zakup upravljanje podjetja in se delavski organi upravljanja niso uveljavili. V kolektivu je morda prevladala grda sebičnost, kršili so predpise, voljeni odborniki so prepustili vodstvo ljudskega odbora posameznikom itd. V takih organizacijah, kjer so se komunisti zaprli za orata in menili da bo sedaj, ko je demokracija, šlo vse samo po sebi, se je to seveda močno poznalo v političnem življenju njihovega okolja in so tudi sovražniki socializma prišli bolj do besede.

Komunist danes ni tisti, ki odloča, marveč tisti, ki politično vodi, se bori za socialistična načela v gospodarstvu, upravljanju, vzgoji in v vsem družbenem

življenju. Po delih ga sodimo, ne po besedah, po oplivu, ki ga ima na ljudi. To pa pomeni, da ne more biti komunist le na sestanku, kot so dejali v Celju, marveč se mora uveljaviti zlasti v Socialistični zvezi, sindikatu, v delu z mladino itd. Biti v prvih vrstah neomajnih borcev za socializem — to je komunist.

Za boj je treba biti dobro oborožen

Prav res, za ideološki in politični spopad z nazadnjaškimi nazori, drobnolastniško in izkoriščevalsko miselnostjo velja biti dobro podkovan. Če tega ni, potem se je težko bojevati za napredek socialističnih družbenih odnosov. Tak se tudi rajši umakne in se ne spusti v spopad, boječ se, da ne bi pogorel. Ne zgame se, četudi čuti, da ni nekaj prav. In še nekaj je, tisti, ki zastoplja marksistični študij, se odreka najmočnejšemu oročju komunistov: znanstvene marksistične ocene položaja. Le tak, ki se poslužuje tega orožja, lahko zanesljivo, ne da bi čakal napotil od zgoraj, pogodi pravo, ukrene, kar je v tistem trenutku najbolj prav. Zakaj neki?

Naj to podrobneje razložim! Dejal sem, da daje poznavanje marksističnega nauka moč pravilne ocene položaja. Ni treba, da bi podrobneje razpravljali, kako neprecenljive vrednosti je takšna ocena za komunista. Če se v oceni položaja ne zmotiš, je to že polovico uspeha, saj se potem tudi oš kako ravnati. V takih prilikah se sprašujemo, kaj je napredno in kaj ni, kaj socializmu škoduje in kaj mu koristi. Seveda pa je treba vedeti, ali je tisto, kar kaže socialistični vid, tudi zares socialistično, ali pa je le s socialističnim plaščem pokrito nazadnjaško naziranje. Zato je treba poznati marksizem.

Sam študij pa še ni dovolj. S samim znanjem ne bomo daleč prišli, če tega znanja ne bomo s pridom uporabljali v življenju. Pogledajmo si primer!

Na mariborski konferenci na primer so povedali, da merijo nekateri ljudje demokracijo po tem,

koliko svobode pušča vsem, (seveda tudi razrednim sovražnikom). Vsakogar, ki uveljavlja socialistična načela, pa proglašajo za diktatorja. Tudi tisti kritik, ki mu je socializem deveta briga, in ki bi le podiral, je zanje »demokratičen«. Drugi spet pravijo, vse je demokratično, kar zahteva večina. Tretji skušajo svoje grde namene skriti za »demokratičen« sklep delavskega sveta, češ, kaj nam hočete, delavski svet je tako sklenil in njegov sklep je obvezen za vse.

Vidite, eni bi radi kar neko povespšno demokracijo, ki je pa ni nikjer na svetu. Vedno je demokracija le orodje vladajočega razreda in nimamo prav nobene volje, da bi pustili nekim pod-

rati to, kar s trudom zgradimo. Demokracija je za nas le oblika uravnavanja družbenih odnosov, ki pa mora služiti rasti socialističnih odnosov. Tega nas marksizem uči in tako ocenjuje demokracijo komunisti. Gre torej za študij in razpravljanje o sodobnih družbenih vprašanih praktične graditve socializma pri nas.

Delavska središča — žarišča oblikovanja socialističnih družbenih odnosov

»Delavci so že po svojem poreklu za socializem«, je dejal tov. Vipotnik na konferenci komunistov v Ljubljani. »Zanj se zavze-

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB IZREDNEM OBČNEM ZBORU DRUŠTVA UPOKOJENCEV SLOVENIJE

VEČ SOCIALISTIČNEGA DUHA

Skupina ljudi okrog bivšega tajnika Bidovca je spričo dokazov o svojem škodljivem delovanju morala zapustiti položaje v vodstvu društva. — Občni zbor je izvolil novo vodstvo in mu naročil, naj uredi razmere v društvu

Minulo nedeljo je bil v Ljubljani izredni občni zbor Društva upokojencev Slovenije, ki so ga sklicali na zahtevo Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo.

Republiški svet je namreč že nekaj časa opozarjal na slabosti v Društvu upokojencev, toda vodstvo društva ni posvetilo tem opozorilom nobene pozornosti, temveč nasprotno skušalo z demagoškimi zavijanjji ovreči resničnost opozoril. Ker se zato razmere v društvu niso izboljšale in ker zaradi odpora nekaterih odbornikov slabosti ni bilo mogoče drugače odpraviti, je v prvi polovici januarja imenoval Republiški svet komisijo, ki naj pripravi izredni občni zbor. Ob enem pa je poslal Republiškem odboru Društva upokojencev posebno pismo, v katerem graja razmere v društvu in zahteva,

naj se do konca marca skliče izredni občni zbor. Iz tega pisma je razvidno, da je v vodstvu Društva upokojencev prevladala skupina ljudi, ki se je predstavljala javnosti kot edini pobornik za pravice upokojencev in vsokrb naše skupnosti za upokojence pripisovala sebi in svojim zastugam, da bi tako lažje opravičevala svoje nenormalno visoke zasluzke na račun članskih prispevkov. Ti ljudje so razpisno gospodarili z društvenim premoženjem, si izplačevali visoke zneske za potovanja, honorarje, govore, sejnine, potnine itd. ter se počutili v društvu kot gospodarni za svoje delo upokojencem in vsej naši družbeni skupnosti.

Naše glasilo je priobčilo pismo Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo o razmerah v Društvu upokojencev in

međ pripravami za izredni občni zbor opozarjalo javnost na nekatere kvarne pojave v tem društvu, ki jih je ugotavljala komisija Republiškega sveta.

Nedeljski izredni občni zbor je pokazal, da je bila skrb Republiškega sveta Zveze sindikatov upravičena. Skupinica okrog tajnika Bidovca, ki je zastupljala v društvu in škodljivo upravljala društveno premoženje, je spričo obilice dokazov o svojem kvarnem delovanju morala kloniti. Delegati so izvolili nov Republiški odbor društva, v katerem so tudi stari bojovníki za delavske pravice, kot je na primer tovarišica Miklavčeva, »partizanska mami«, ki je med osvobodilno vojno izgubila tri sinove. Takšni ljudje v odboru so porok, da se bodo razmere v Društvu upokojencev izboljšale in da bo to društvo nemoteno de-

lovalo v prid upokojencev in skupnosti.

Toda ne morem si kaj, da ne bi ob izrednem občnem zboru Društva upokojencev napisal še nekaj besed o kvarnih pojavih, ki so se posebno izrazito pokazali tudi na tem zboru.

Tajnik Bidovec in še nekaj njegovih ljudi so se krčevito držali svojih položajev, ki so jih izrabljali za društvu in vsej naši družbi škodljivo delovanje. Sklep Republiškega sindikalnega sveta o sklicanju izrednega občnega zbora jih je razhudil; hodili so iz kraja v kraj in zavajali upokojence z neresničnimi trditvami, govorili o nekakšnem »napadu na društvo«, »diktaturi«, ki onemogoča društvu svobodno delovanje itd. Tako so ustvarjali nerazpoloženje proti Republiškem svetu in uredništvom časopisov, ki so objavljali članke o razmerah v Društvu upokojencev. S takšnim delovanjem so hoteli pridobiti zase upokojence, predvsem pa tiste, ki so jih člani izvolili za delegate izrednega občnega zbora.

Seveda so se na občnem zboru pokazali sadovi tega njihovega delovanja. Nekateri delegati so demagoško branili staro vodstvo in pri tem mislili na Bidovca, se hudovali na Republiški sindikalni svet, na naše uredništvo in na vse tiste, ki so trdili, da v Društvu upokojencev nekaj ni v redu. Nekateri so celo trdili, da so lahko le izobraženci (visoki uslužbenci in advokati) odborniki društva, češ da delavci za take dolžnosti niso sposobni. Iz osrednje ljubljanske podružnice so poslali pismo, v katerem zahtevajo, naj tovarišico Miklavčevno ne priznajo kot delegata. Drugi so zopet obsojali tiste, ki so grajali razsipavanje z denarjem, češ da je treba dobro plačati vsakemu, kdor dobro dela. Bidovec je sicer molčal, toda njemu v prid so govorili ljudje, ki so poročali o dosedanem delu društva. Ko pa so uvideli, da svojega škodljivega delovanja ne bodo mogli zagovarjati, so hoteli razpravo usmeriti v nebitvene podrobnosti (razprtije med Mariborom in Ljubljano itd.).

Kljub vsemu temu pa je izredni občni zbor obsodil škodljivo delovanje skupine okrog nekdanjega tajnika društva. Poročilo komisije Republiškega sveta in razprava tajnika tega sveta Mavricija Borca, Franceta Boštjančiča, Jožeta Plevnika in še drugih so postavile stvari na svoje mesto.

Ne le Republiški odbor upokojencev, ampak vsa naša skupnost skrbi za upokojence. Kdo je sprejel naše socialne zakone, ki omogočajo upokojencem dostojno življenje, če ne naša skupščina, in kdo se je zavzemal za te zakone, če ne naši sindikati, Zveza komunistov, Socialistična zveza, vse naše delavsko gibanje? In kdo ustvarja dobrine, ki jih skupnost

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ljubljanska Drama je pred nekaj dnevi v režiji Staneta Severja z uspehom uprizorila dramo Maksima Gorkega »Vasa Železnopar«. Na sliki: Ob mrtoči Vasi (Mira Danilova) se Ana (Vida Juvanova) in Prohor (Edvard Gregorin) pulita za blagajniške ključke

NE KORAK NAPREJ ALI KORAK NAZAJ, MARVEČ NEZAKONITO JE TO

Mežiški rudarji vedo, da je delavski svet zelo važen činitelj v podjetju, zato nepoznanih kandidatov ne morejo voliti. Kljub povedanim pomislekom v zadnji številki »Delavske enotnosti« mežiški rudarji ostali pri takem načinu volitev, da voli vsak obrat ljudi iz svoje srede, to je iz dotičnega obrata — pač tiste, katerim žele zaupati vodstvo tako važnega podjetja, kakor so mežiški rudniki. Obrat so zelo oddaljeni drug od drugega, zato ni nič čudnega, če se iz raznih delovnih ljudi tako malo poznajo in da so prišli na tako misel.

Ko so na predvolilnih sestankih reševali dosedanje delo, so prišli do zaključka, da bodo upravljanje izboljšali le če bodo dobro izbrali vodilne ljudi. Ta misel je tako globoko prodrla, da so se o vsakem kandidatu temeljito pogovorili. To pomeni že lep korak naprej. Značaj koroškega človeka je pač tak, da je rad pohlepen in molči. Tokrat pa so se kar živahno razgibali.

V petek so volili svoje zastopnike v delavski svet. Tehnične priprave so potekle v redu in so imeli 15 voličev. Izbrali so 134 kandidatov, izvolili pa 66. Torej je bila izbira dovolj velika. Kandidati so zagotovili, da se bodo potrudili v opravljanju svoje nove dolžnosti. Zvezi poslanec zbora proizvajalcev, ing. Pintarič, je izjavil, da vidi tudi on v takem načinu volitev odbornikov zagotovilo, da bo bodoči delavski svet še boljše delal, čeprav tudi sedanjemu ne gre kaj oporekati.

Marija Hriberšek

In kaj menimo mi? Volitve so že pri kraju. Vendar mislimo, da v Mežici niso pravi napravili, ko so volili delavski svet po delegatskem sistemu.

Le pogledajte, zakaj! Temeljni zakon o upravljanju gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih in navodila za volitve delavskih svetov, ki imajo zakonsko moč, pravijo, da mora kolektiv voliti delavski svet po enotni listi, ki jo predlaga sindikalna organizacija. Na listi mora biti najmanj toliko kandidatov, pravijo navodila, kolikor članov bo štela delavski svet. Navodila ne govore nikjer o delegatskem načinu volitev za delavski svet. Dokler zakon in navodila veljajo, se je treba po njih ravnati, kajti vsak drug postopek je nezakonit. Prav lahko bi se zgodilo, da bi bile take volitve tudi razveljavljene.

Popolnoma točno je, da so nekatera določila, tako zakona kot navodil, že zastarela. Vendar zakon, tak kakršen je, še vedno velja in se je treba po njem ravnati. Varovanje zakonitosti mora zagovarjati vsak, ki mu je naša delavska stvar kolikaj pri srcu. Kajti, če zagovarjamo kršitev enega določila, potem kaj težko zahtevamo, naj se drugo določilo, drug zakon, uredba, predpis, splošnje. Potem je z zakonitostjo kmalu konec.

Druga pa je stvar, če se kdo s kakšnim določilom ne strinja in predlaga boljše. O njegovem predlogu razpravljamo, sporočimo ga našim poslancem, o njem naj tudi ljudska skupščina razpravlja ter zakon spremeni, če spozna, da ne ustreza več. Dokler pa tega ni, se moramo zakonov, uredb itd. držati in jih zvesto izpolnjevati.

Če rečemo sedaj še nekaj besed k delegatskemu sistemu volitev, bi dejali, da nas tudi tovarišica Hriberškova ni prepričala. Razlog, ki ga navaja, ni kaj trden in se mu da oporekati. Samo to, da se ljudje z raznih oddaljenih obratov med seboj ne poznajo, še ni zadosten razlog, da bi vsak obrat volil le svoje ljudi v delavski svet. Temu se da oporekati, saj ima kolektiv svojo sindikalno organizacijo, mimo katere ne morejo volitve tako važnega organa, kot je delavski svet. Sindikat sam se mora odločiti za katere od kandidatov se bo najboljši zavezel, kajti s kandidatno listo se njegova naloga šele začne: agitacija za najboljše med najboljšimi.

So pa še drugi razlogi — najprej pomejno tiste, ki govore Hriberškovi o prid — in ki so tehtnejši.

Marsikje so zlasti zadnje čase tožili, da delavski svet ni našel poti do članov kolektiva, da se njegovi člani niso čutili odgovorne delavcem, ki so jih volili. Če bi bila še organizacija kolektiva, sindikat, slabotna, bi v istem razmerju slabila tudi odgovornost članov delavskega sveta do delovnega kolektiva. Če bi torej vsakega obrat volil svojega, odnosno svoje člane v delavski svet, bi se ta odgovornost okrepila, saj delajo le-ti med delavci, so z njimi vsak dan v neposrednem stiku itd. Naj bi se namerilo, da bi delavski svet slabo gospodaril, bodo delavci volivci prišli naprej tistega, ki so ga sami izvolili in ga sami lahko odpokličejo. Ščasoma bo treba tudi v delovnih kolektivih sklicevati zbere volivcev-proizvajalcev, na katerih naj bi člani delavskih organov upravljanja poročali, kako gospodarijo.

Tudi vloga subjektivnega činitelja v kolektiv, sindikata in komunistov, se ne bi prav nič zmanjšala. Bila bi celo določnejša. Pred seboj bi imeli določenega člana delavskega sveta ali upravne odbora, ki bi morda zagovarjal nazadnjaške nazore v kolektivu, se zavzemal za družbi in kolektivu škodljivo gospodarjenje. Sindikalni odborniki in komunisti naj bi v tistem obratu, ki je tega člana delavskega sveta volil, ustvarili takšno razpoloženje, da bi jih prepričali, da so stališča za katera se je zavzemal na zasedanju, zgrešena in nasprotna delavskim načelom.

Toda, pravijo drugi, vse to je lahko tudi sedaj! Saj vendar člani delavskih organov upravljanja niso od nekd drugod. Prav tako so iz tega delovnega kolektiva, prav tako žive in delajo s svojimi tovariši na delovnem mestu. Delavci v obratu jih imajo med seboj in jih prav tako lahko poborajo: slišite, kaj pa razpravljate na zasedanju delavskega sveta, kaj sklepate? In tudi sindikat bo moral najprej v tistem obratu ustvarjati razredno vzgojeno ozdušje, kjer dela tak član organov upravljanja, ki se je morda pregrešil zoper delavska načela. Če bo hotel, da bo ves delavski svet spoznal morebitno zablodo, bo moral prav tako prepričevati delovni kolektiv od obrata do obrata, da delavski svet nima prav.

Res bi bila morda neposredna odgovornost članov delavskih organov upravljanja večja, če bi jih volili po delegatskem sistemu. Ni pa morda večja nevarnost, da bi prišle lokalistične in cheopske težnje še bolj do izraza? In kaj je danes nevarnejše delavskemu upravljanju? Se ne bi morda zgodilo, da bi tak član delavskega sveta najprej in v prvi vrsti mislil le na koristi obrata, ki ga zastopa, ne da bi pomislil na škodo, ki bi jo morebiti prav zaradi tega utrpel ves delovni kolektiv? Zamislite si, pravijo zagovorniki enotne liste, zasedanje delavskega sveta, ki bi ga sestavljali taki »predstavniiki« obratov. Vsak bi plekel na svojo, odločevali pa bi močnejši po glasovni računici. Podjetje bi na ta način lahko trpelo škodo na ljubo koristi nekaterih močnejših obratov. Prav nobenega jamstva tudi ni, da bi se zasedanje delavskega sveta ne zgubilo v drobnarijah, ker pač tako zahtevajo člani obrata. Upravljaec v delavskem svetu bi moral hočeš nočeš, rade volje ali proti svojemu prepričanju delati tako, kot bi mu naročili v obratu.

Za razredno zaveden in zrel kolektiv obrata morda niti ni važno, ali imajo svojega »zastopnika« v delavskem svetu, ali pa je iz njihove srede le član delavskega sveta. Tu do takih vprašanj, kot jih naštevajo zagovorniki prve in druge teorije, ne bo prišlo, saj bi stvari tekle gladko in brez večjih pretresljajev. V kolektivih, kjer razredna zavest še ni močna, pa se je bati prav lokalističnih in cheopskih teženj.

To je le nekaj razlogov za in proti. Morda jih je še več. Bralce vabimo, da tudi oni povedo svoje mnenje. Toda enega se moramo zavedati: dokler zakon velja, ne smemo ravnati drugače, kot to zakon predvideva.

NEPOTREBNO RAZBURJENJE ZARADI »POLETA«

V zadnji številki »Delavske enotnosti« je bila objavljena notica z naslovom: Čigavo glasilo je »Polet«.

Resnici na ljubo moramo povedati nekaj stvari, ki so privedle do te notice. Ko je dopisnik V. J. obiskal tisti dan odbornike Strelske zveze, je bil priča velikemu negotovanju, ki ga je povzročil račun uprave »Poleta« za objavo oglasa Strelske zveze v znesku 12.500 dinarjev. Vsi navzoči odborniki so smatrali, da se nanaša račun na objavljen nekrológ, ničče

izmed njih pa ni vedel, da je nek drug član izvršnega odbora naročil tudi oglas ob planiških tekmah. Dopisnik je v dobri veri, da so stvari točne in zaupajoč odbornikom Strelske zveze, napisal notico. Izkazalo pa se je, da stoji stvar drugače in da je bila uprava »Poleta« po krivici obdolžena. Toliko v vednost našim bralcem, odbornikom in dopisniku pa o opomin, da se ne razburjajo, če se niso do kraja prepričali, za kaj gre.

DELAVSKA DEMOKRACIJA ZAHTEVA

da imamo delavci idejne voditelje, ki so to lahko le tedaj, če praktično vodijo političen boj

(Nadaljevanje s 1 strani)

Najbolj živahno pa je v Parizu. To niti ni tako čudno, saj francoske državničke najbolj teže indokitajske skrbi. In teže jih tudi neresena evropska vprašanja (Evropska obrambna skupnost in druga), ki jih povezujejo z uspehi ali neuspehi ženevskega sestanka.

Na marsikateri okrajni konferenci so ugotovili, da so se delovni kolektivi predosem zanimali za gospodarjenje v podjetju, za rentabilnost podjetja, kako bi izboljšali kvaliteto, dvignili delovno storilnost in za druge zadeve, ki so bile predosem njim samim v korist. Manj zanimanja pa so kazali za gospodarjenje, za politično, prosvetno in socialno delovanje komunne. Seveda je v tem pogledu z zbori proizvajalcev, družbenim upravljanjem ustanov in samoupravljanjem socialnega zavarovanja, dosežen že znaten napredek, ki pa bo še večji sedaj, ko bodo delovni kolektivi delili dobiček s komunno. Delavci bomo vedno bolj zanimanjem nasledovali delo komunne in se skušali tudi v njej uveljaviti, saj bomo hoteli sodelovati, kako naj se gospodarji s tem denarjem, da bo za nas in za vse najbolj koristno.

Kakor je tovarna tisti najnaprednejši činitelj v graditvi socialističnih odnosov za bližnjo okolico, tako je tudi industrijsko središče žarišče oblikovanja socialističnih družbenih odnosov, ki vpliva na podeželje, da se tudi tam socialistični odnosi iz dneva v dan bolj krepe.

Pametno in smotrno je bilo, da smo prej stremeli predosem za tem, da se socialistični odnosi izoblikujejo najprej v delovnih kolektivih. Zato smo industrijska središča bolj osamosvojili ter odtrgali od vpliva zaostalega kmečkega podeželja. Danes smo dosegli že precejšen napredek in zagotovili, da se socialistični odnosi v delovnih kolektivih hitreje razvijajo. Sedaj naj pride njihov vpliv na okolico še močnejše do izraza. To je danes ena izmed bistvenih stvari, ko se vedno jasnejše oblikuje komunalna skupnost.

Vse to so spoznanja, ki kažejo komunistom in nam delavcem pot naprej. Ob njih vidimo, kako je organizacija komunistov neprestano tovarna in sama nenehno išče načine in pota, da se notranje izpopolnjuje ter oblikuje za to, da v vsakih družbenih pogojih opravi in uveljavi svoje revolucionarno poslanstvo. V tem je žilovnjaška sila naših komunistov. Njihovih revolucionarnih zasnov ni uspelo zamegliti niti obdobje administrativnega upravljanja, niti lažna ocena naše družbene stvarnosti s strani Informbiroja in tudi ne Džilasovi malomeščanski utrinki. Vse to je prešlo, Zveza komunistov pa je ostala trdnjša, enotnejša in za izkušnje bogatejša.

V. J.

PRED LETNIM OBČNIM ZBOROM V SLOVENJGRADCU

»Sindikat — to je tovariš Gros«

Nedavno tega je bila v Slovenjem Gradcu pomembna seja predsedstva tamošnjega okrajnega sindikalnega sveta, ki je privedla do nekaterih zanimivih, pa tudi zelo resnih ugotovitev. — Glavni predmet razprave je bilo delo okr. sindikalnega sveta.

Ze sama udeležba na seji, na kateri je od 15 članov predsedstva manjkalo kar 9 članov, je pokazala, da v delu tega okrajnega sindikalnega organa nekaj ni v redu. Pri tem pa gre le za organizacijske in kadrovske pomanjkljivosti, saj nikakor ni mogoče reči, da bi okrajni sindikalni svet v Slovenjem Gradcu na splošno ne bil delaven in da člani njegovega predsedstva nimajo čuta odgovornosti. Nasprotno. Pokazalo se je, da ta najvišji sindikalni organ v okraju redno spremlja skoraj vse najvažnejše dogodke v življenju delovnih kolektivov na svojem področju in tudi sprti »rešuje« večino tekočih in perečih vprašanj, le da delo opravlja samo nekaj izredno poštvalnih ljudi, med njimi zlasti predsednik tovariš Gros, ne pa predsedstvo okrajnega sindikalnega sveta kot celota. Zaradi prezaposlenosti na raznih področjih in deloma zaradi težavnih prometnih zvez, večina članov predsedstva ne prihaja niti na seje predsedstva in zato seveda tudi ni na tekočem. Vse delo pa pada potem na predsednika Grosa, ki dela skoraj noč in dan, in ki že skoraj leto dni vodi med drugim tudi tajniške posle, ker je tajnica zbolela in je niso nadomestili z drugo močjo.

Poleg teh pomanjkljivosti v delu okrajnega sindikalnega sveta pa so še druge. Noben član predsedstva na primer ni član okrajnega komiteja Zveze komunistov. Vsi člani predsedstva okrajnega sindikalnega sveta in tudi predsednik Gros, so volonterji, s svojimi rednimi zaposlitvami drugod. Zaposlena je tu samo uradnica in še ta le po 4 ure dnevno. Posledica tega je, da so prostori okrajnega sindikalnega sveta večinoma zaprti, namesto da bi bili žarišče odbornikov in članov sindikata. Če pa k temu dodamo še to, da so tudi prostori, ki jih poseduje OSS, zelo slabi in za tak organ povsem neprimerni ter da se uporabljajo tudi v druge namene, na primer za lokal foto-amaterjev in po-

dobno, ter končno, da je tudi sam Slovenj Gradec zelo odmaknjen od glavnih industrijskih predelov okraja in ne predstavlja nekega pomembnega delavskega središča, zaradi česar je vprašanje, če je prav ta kraj zares najbolj primeren za sedež okrajnega sindikalnega organa, tedaj je jasno, da ta okrajni sindikalni svet ne more opraviti tiste vloge, kakršno bi sicer lahko in bi jo tudi moral opraviti.

Skratka, zaradi vseh teh navedenih pomanjkljivosti v okraju Slovenj Gradec, kjer je trenutno 10.728 zaposlenih in, od tega 9566 organiziranih delavcev in uslužbencev, pravzaprav ni nekega stvarnega okrajnega vodilnega organa, ki bi bil dovolj močan motor zelo obsežnega in pomembnega sindikalnega udeleževanja, kakor je to več ali manj že v večini ostalih okrajev. Pač pa je le dvoje ali troje ljudi,

ali točneje povedano celo en sam človek, ki predstavlja in vodi celotni okrajni sindikalni svet. — »Sindikat (tu je mišljen okrajni sindikalni svet, op. ur.), to je pri nas tovariš Gros,« govore na splošno ljudje v slovenjgraškem okraju in ta trditev ni brez podlage. Prav te dni, ko so v okraju letni občni zbori krajevnih sindikalnih svetov, in bo v kratkem tudi v Slovenjem Gradcu, pa je čas, da se to stanje popravi in izboljša. Tem bolj, ker v sedanjem razvoju vsega našega družbenega življenja in s porajajočimi se komunali, vsakodnevno raste tudi pomen sindikalnih organizacij in njihovih organov, katerih naloga je, da se bo delavski razred čim bolj uveljavil tudi na vseh ostalih področjih našega družbenega življenja, ne pa samo v tovarni, kakor je to bilo v mnogih primerih doslej.

Mile Smolinsky

VEČ SOCIALISTIČNEGA DUHA

(Nadaljevanje s 1. strani)

daje upokojećem? Mar ne naši delavci?

Nekateri odborniki Društva upokojećencev niso hoteli doumeti, da so od vsega našega gospodarskega razvoja, od naše gospodarske moči, odvisni tudi prejemki upokojećencev. In ko se delavci trudijo, da bi čim več, čim boljše in čim ceneje proizvajali, in ko investiramo v gospodarstvo ogromne vsote — vse to koristijo tudi upokojećem.

Umolkni to so morali tisti, ki so govorili, da delavci niso sposobni delovati v vodstvih njihovih društev. Mar ne upravljajo danes delavci podjetij in vsega našega gospodarstva? In dobro upravljajo! Kako to, da so delavci sposobni nositi na svojih plečih najtežja bremena revolucije? Torej ni razlogov, da ne bi mogli delovati v vodstvih Društva upokojećencev.

Izredni občni zbor pa je tudi obsojil razpisavanje z društvenimi sredstvi. Denarna sredstva društva niso lastnina posameznih odbornikov, ampak vseh članov društva, in se lahko uporabljajo le v korist vseh članov.

Čeprav so nekateri dosedanja

obderniki uperno zagovarjali razmere v Društvu upokojećencev, vendar so jih dejstva o njihovem škodljivem delovanju popolnoma razorožila. In tudi tisti, ki so še vedno vztrajali, naj bi Bidovca kandidirali v nov odbor, so obnemeli, ko so slišali, da je bil Bidovec med vojno predsednik posebnega sodišča, ki so ga ustanovili nemški okupatorji. Z Bidovčeve skupnice je padla demagoška koprena, v katero je ta ovila svoje škodljivo delovanje. Takšni ljudje, kakršen je Bidovec, bi težko drugače delovali, kot je on.

Ob koncu občnega zbora so delegati tudi spreminili pravila društva. Spremembe bodo omogočile v društvu večjo demokracijo, večjo samostojnost okrajnih odborov in podružnic ter približale organizacijo članstvu.

Seveda čaka nov odbor še veliko dela. Društvo upokojećencev je močna, 60.000-članska organizacija, ki lahko uspešno sodeluje v našem skupnem boju za socialistične odnose, za boljši jutrišnji dan. Prepričani smo, da bo tako organizacija v bodoče tudi delovala. Vsi pa ji moramo pomagati, saj je to organizacija, v ka-

tero bomo prej ali slej prišli mi vsi; v njej se bomo ustavili in preživeli zadnja leta. Janže

Ženske so zapostavili

V Slovenskih Konjicah so v zadnjih dneh številni kolektivni izvolili nove delavske svete.

V tovarni usnja »Konus« so v delavski svet izvolili 21 delavcev. Čeprav so na sestankih sindikalnega podružnice predlagali tudi ženske, ki jih je v podjetju ena tretjina, niso v novi delavski svet izvolili nobene. Res čuden odnos do naših žensk, ki so v socialistični skupnosti, v družbeni proizvodnji in javnem življenju dobile enakoverden položaj. Sindikalni odborniki naj se nad tem pojavom zamislijo!

V tovarni so na predlog sindikalnega odbora objavili tudi izvleček zaključne bilance v preteklem letu. Vsi delavci so se na ta način seznanili s finančnimi uspehi svojega dela. Na isti način so objavili tudi osnutek tarifnega pravilnika, ki ga je izdelala posebna komisija. Na sestankih sindikalne podružnice pa so člani kolektiva dajali svoje predloge, ki jih je komisija proučila. L. V.

OB ROBU DOGODKOV

INDOKITAJSKA PRED ŽENEVSKO KONFERENCO

DIEN BIEN FU

O ozadju, vzrokih in posledicah ene izmed največjih bitk v zgodovini indokitajske osvobodilne vojne

V prestolnicah svetovnih veselil je že nekaj tednov zelo živahno. Državniki in diplomatje, vojaški in gospodarski strokovnjaki se z mrzlično naglico pripravljajo na konferenco o Koreji in Indokini, ki bo zadnje dni aprila v švicarskem mestu Ženevi.

Najbolj živahno pa je v Parizu. To niti ni tako čudno, saj francoske državničke najbolj teže indokitajske skrbi. In teže jih tudi neresena evropska vprašanja (Evropska obrambna skupnost in druga), ki jih povezujejo z uspehi ali neuspehi ženevskega sestanka.

Pred nedavnim so v francoskem parlamentu razpravljali o Indokitajski. Parlamentarna večina je sicer sprejela Nehrujeve predloge za pomiritev Indokine, toda zavzela se je za takšno »pot k miru«, za katero se Ho Si Minh ne more ogreti in proti kateri nastopa tudi francoska javnost. Lanielovi mirovni pogoji (enote osvobodilne armade naj zapuste Laos, Kambodžo in južni Vietnam itd.) so zelo podobni zahtevam zmagovalca. Francija pa je

še daleč od zmage v Indokini. Tako daleč, da je verjetno nikdar ne bo mogla doseči, saj so

orožjem, municijo in vojaškimi svetovalci.

Med omenjeno razpravo v francoskem parlamentu pa je bilo slišati tudi trezna mnenja. Levičarski meščanski politik in nedavni kandidat za predsednika vlade Mendes France je zahteval, naj sklenejo s Ho Si Minhom premirje še pred sestankom v Ženevi. Mendesa je podpiral doberšen del francoskega parlamenta, toda vlada in poslanci meščanske parlamentarne večine se kar preveč boje ameriških državnikov, ki se zavzemajo za »boj do zmage«. Zato je parlament po burni razpravi sprejel spomenico, ki je sicer polna mlajubnih izjav, v resnici pa odloga razpravo o Indokini do ženevske konference.

Med tem, ko v Parizu razpravljajo, kako končati »umazano vojno« (tako imenujejo v Franciji vojno v Indokini), ko ne vedo s kom naj se pogajajo (s Ho Si Minhom ali Bao Dajem) in se kregajo, ali naj razpravljajo o indokitajskem primeru na sestanku dveh vojskujočih se sil ali na mednarodni konferenci,

in ko se pripravajo kaj naj ponudijo, koliko lahko popuste in kaj naj zahtevajo — pa divja v Indokini ena izmed najbolj ogorčenih in najbolj krvavih bitk v zgodovini osvobodilnega boja indokitajskega ljudstva.

Dien Bien Fu... Vsi večji časopisi na svetu so polni vesti o bojih okrog te največje francoske postojanke v severnem Vietnamu, ki leži na meji med Laosom in Tonkinom. Tisoči padajo na obeh straneh, na njihova mesta pa stopajo novi tisoči. Ho Si Minhovi borci so že zavzeli nekatere francoske utrdbe. Francozi se obupno branijo in se umikajo.

Dien Bien Fu pa ni samo strateška utrdba, ki bi Ho Si Minhovim nadaljnjim operacijam proti jugu veliko koristila in Francozom neizmerno škodovala. Bitka za Dien Bien Fu ima precejšnje politično ozadje, ki je važnejše od strateškega. Indokitajsko osvobodilno gibanje si želi pridobiti s to bitko ugled vojaško močnejše sile, prepričati svet, predvsem pa francosko javnost, da je za Francijo vojna v Indokini izgubljena in tako vplivati na razgovore v Ženevi. Pa tudi vse druge svetovne veselice, ki bodo ob koncu aprila nastopile na ženevski konferenci, so povezale strategijo in taktiko svojih nastopov v Ženevi z uspehom ali neuspehom Ho Si Minhovega obleganja Dien Bien Fuja.

Zanimivo je, da kitajski tisk že od berlinske konference ni

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKATA METALURŠKIH DELAVCEV

Povečanje storilnosti dela

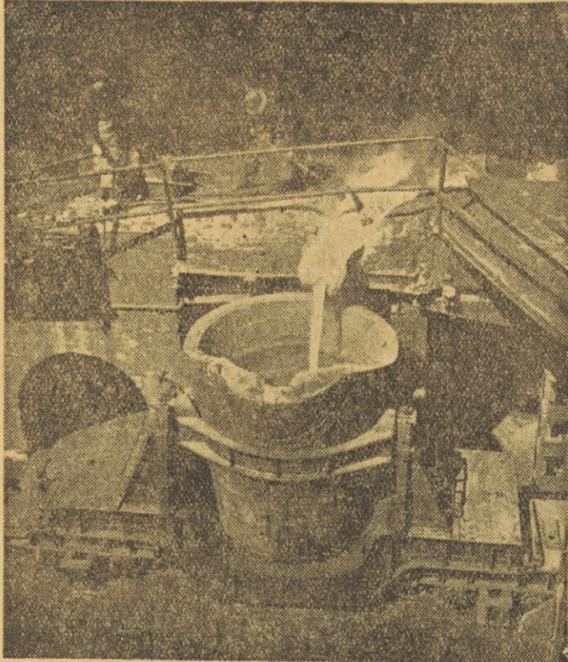
v središču razprave občnega zbora

V nedeljo so zborovali v Ljubljani odborniki sindikata metalurških delavcev Slovenije. Med drugimi je prišel na občni zbor kot gost tudi Alija Šehovič, predsednik Republiškega odbora sindikata metalurških delavcev Bosne in Hercegovine.

Po razpravi sodeč je bil letošnji občni zbor sindikata metalurških delavcev boljši kot dosedanji. Odborniki so predvsem razpravljali o povečanju proizvodnosti dela. Ko so odborniki razpravljali o tem, niso mislili na povečanje telesnih naporov delavcev, temveč na smotrnejšo organizacijo proizvodnje in čim boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti. Odborniki so ob tej razpravi primerjali izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti naših podjetij z izkoriščanjem strojev in naprav v industrijsko bolj razvitih državah.

Med drugim so sklenili, naj sindikalne organizacije nenehno opozarjajo delavske organe upravljanja na smotrnejšo organizacijo dela, na boljše izkoriščanje strojev in naprav.

Seveda so odborniki govorili tudi o delavskem upravljanju, tarifni politiki, organizacijskih in drugih vprašanjih. Več o razpravah, ugotovitvah in sklepih tega občnega zbora pa bomo napisali v naslednjih številkah.

Od smotrne organizacije dela je v veliki meri odvisno povečanje proizvodnosti, boljše izkoriščanje strojev in naprav ter tudi zmanjšanje telesnih naporov. (Pogled na eno izmed Siemens-Martinovih peči v jesenški železarni)

POJASNILO

V predzadnji številki našega lista smo objavili članek »Med prvimi v delavskih vrstah«. Pri popravilju dopisa se je vrnila napaka in sicer, da so moža Marije Rebrnikove ustrelili Nemci. Tokrat pa bralcem pojasnjemo, da so Nemci v resnici ustrelili moža njene hčerke Cirile.

SLOVENSKI NOVINARJI SO ZBOROVALI

Naš čas naj diha iz našega tiska

V nedeljo je bil v Ljubljani občni zbor Društva novinarjev Slovenije. Med novinarji je prišel častni član društva tovariš Ivan Regent, član Centralnega komiteja ZKS tovariš France Perovšek, Jože Smole, predstavnik Zveze novinarjev Jugoslavije, in drugi.

Novinarji so na občnem zboru ugotovili, da so naši časopisi zadnje leto vsebinsko bogatejši in pestrejši. Tisk je začel obravnavati tudi področja, ki jih je doslej zanemarjal. Seveda pa naše časopise še boleha tu ali tam za različnimi slabostmi, kot so površnost, premajhen občutek odgovornosti itd. V glavnem pa je tisk že ujel korak z našim družbenim življenjem in dogajanjem. Novinarji so veliko govorili o razširjanju svojega obzora, o strokovni izpopolnitvi.

Na občnem zboru so najboljšim novinarjem razdelili nagrade iz sklada Toneta Tomšiča. Člani

društva so izvolili nov odbor s predsednikom tovarišem Stanetom Skrbarjem.

Z OBČNEGA ZBORA KRAJEVNEGA SINDIKALNEGA SVETA V ŠKOFJI LOKI

Spet o združevanju lesnih podjetij

V nedeljo, 21. marca, je bil v Škofji Loki še kar dobro obiskan občni zbor krajevnega sindikalnega sveta.

Eno izmed osrednjih vprašanj, ki so jih načeli v razpravi, je bila združitev lesne industrije na Trati. Ugotovili so, da so govorili o združitvi doslej v glavnem le direktorji in strokovnjaki, delavcem pa vse stvari niso dosti pojasnili. Ta čas so nekateri nasprotniki združitve dobro izrabili in je prišlo do tega, da se delovna kolektiva

»Jelovice« in »Gradisa« precej črno gledata.

No, občni zbori podružnic so bili letos bolj obiskani kot leto obsorej. Bil pa so dokaj suhoparni, tako da je odšel z občnega zbora marsikdo razočaran.

Odkar sta ustanovljena sindikalna sveta v Zireh in Železnikih, združuje škofjelški sindikalni svet še 24 podružnic z 2.102 članoma. Organiziranih ni še 206 delavcev, največ pri zasebnih obrtnikih.

Seveda je nanesla beseda tudi na društvo »Svoboda« na Trati. V začetku je društvo kar dobro kazalo. Ker je pa sindikalni svet nanj bolj pozabil, je tudi delo v društvu proti koncu lanskega leta precej zamrlo. Od sedmih sekcij delajo danes le še tri.

Nekateri so povedali, da sindikalni odborniki delavcem premalo raztolmačijo, kakšne so njihove pravice v delavskem upravljanju. Zato imajo pa ponekje upravni uslužbenci še vedno glavno besedo. V nekem podjetju sta tarifni pravilnik se-

stavila kar direktor in knjigovodja. Sebi sta povišala plače, prvemu od 9.000 na 15.000, drugemu pa na 15.000 in še hrano sta imela zastoj. Delavcem sta pa določila plačo od 5 do 6 tisoč dinarjev. Po posredovanju sindikalnega sveta so to stvar potem popravili.

Eden izmed vzrokov, da delavci v svojih pravicah niso dovolj podkovani, je tudi ta, da manjka vzgojnega dela, da premalo bera »Delavsko enotnost« in da zakonov in uredb ne poznajo. Na kandidatnih listah za delavske svete se po tri leta pojavljajo ista imena. Dogodilo se je tudi, da je kandidatno listo sestavil kar direktor, pa še to, da nek direktor ni pustil, da bi bilo na kandidatni listi več ljudi, kot so jih volili. Tudi to je opaziti, da tišče ponekod v ospredje predvsem le uslužbence.

Težav nam res ne manjka. Z dobro voljo, ki so je novi odborniki sindikalnega sveta polni, jih bodo tudi premagali.

—an

IZ TOVARNE NOGAVIC V POLZELI

POTRUDILI SE BOMO

da ne bomo več na slabem glasu

V razpravi na občnem zboru v Tovarni nogavic v Polzeli, ki se je sukala v glavnem okrog napak prejšnjega odbora sindikalne podružnice in bivšega vodstva podjetja, je članstvo spoznalo, da smo se le premalo zanimali za sindikalno delo. Zavezali smo se, da bomo izvolili tak odbor, ki bo delal nesebično, pošteno in v korist vsega kolektiva in skupnosti.

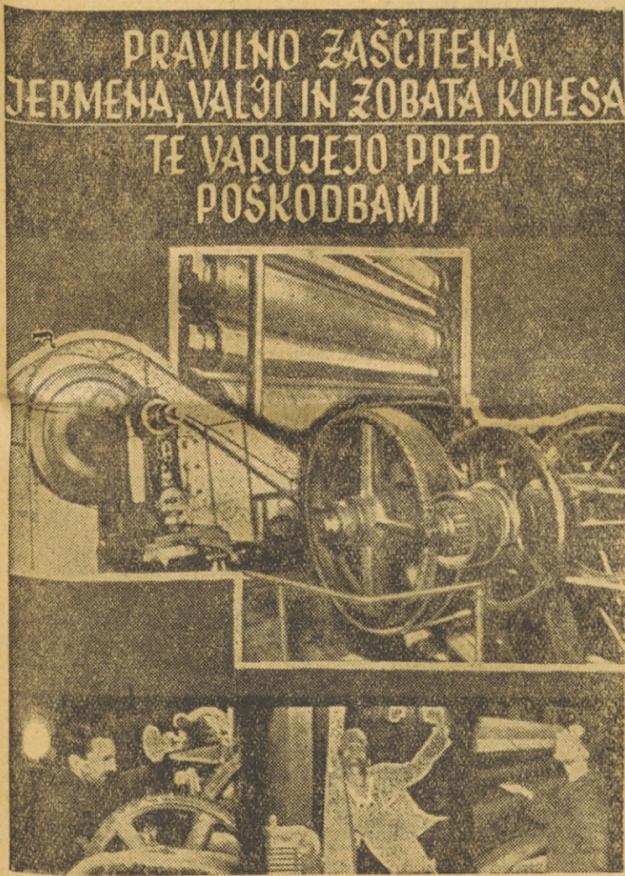
Vse kaže, da smo dobro izbrali, saj se je odbor z vso vnemo lotil dela in marsikateri sklep tudi že uresničil. Priredil je tečaj ženskih ročnih del, ki ga redno obiskuje kar 70 tovarišic. Odprli so knjižnico, prirejajo predavanja o novih gospodarskih predpisih. Med prvimi je predaval tajnik Republiškega odbora tekstilcev, Stanko Glas. Odločili so se tudi, da bodo načeli več časopisov in knjig.

Z volitvami delavskega sveta smo pohiteli in je novi delavski svet posle že prevzel. Vodi ga ena izmed naših najboljših delavk, tovarišica Marija Vitanc.

Tako imamo v naši tovarni za tekoče leto že vse urejeno. Vsi člani kolektiva smo trdno prepričani in se bomo zavzeli, da ne bomo več na slabem glasu. Vse pogoje smo si ustvarili in močno voljo imamo. Manjka nam le znanja, a tudi tega si bomo pridobili.

Naj še povem, da smo napovedali oster boj vsem tistim, ki bi radi izrabljali socialno zavoranje. Tudi takih je nekaj pri nas, zlasti med tistimi, ki so bili med vojno okupatorjevi hlapci. Take nepoboljšljive bomo pokazali vsemu kolektivu in jih izločili iz naših vrst.

Avgust Korber

o brezkončnosti in škodljivosti indokitajske vojne, ki naj bi jo Zeneva končala. Peking je v radiu in tisku dovolj jasno povedal, da je pripravljen storiti vse za mir v Indokini, če bo Zahod pokazal le malo dobre volje (priznanje pekinške vlade, trgovina s Kitajsko itd.). Zanimivo pa je tudi, da so Ho Si Minhove enote, ki oblegajo Dien Bien Fu oboževane z najmodernejšim kitajskim orožjem... Namen Pekinga je jasen: Francija naj pretrpi čimvečje izgube, da bi v Zenevi plačala kar se da veliko ceno za popuščanje Kitajske in morda tudi Sovjetske zveze.

Sovjetski in kitajski časopisi pa so tudi zamolčali vse tiste govorice v francoskem parlamentu, s katerimi so se poslanci zavzemali za neposredne razgovore s Ho Si Minhom. Takšni razgovori bi onemogočili tistega tretjega, ki hoče kupčevati z indokitajsko osvobodilno vojno. In v imenu tistega tretjega tokrat nastopata Peking in Moskva.

In Washington...? Tudi mnogi račun ameriških državnikov so odvisni od konca bitke pri Dien Bien Fuju. Če bi ta francoska utrdba padla, bi Francozi, ki nasprotujejo nadaljevanju indokitajske vojne in se zavzemajo za neposredne razgovore s Ho Si Minhom, pridobili močno podporo za svoje trditve. In francoski javnosti bi bilo težko dopovedati, da je nadaljevanje vojne proti Ho Si Minhovi armadi potrebno iz koristno za Francijo in za njene interese v Aziji. Če bi Dien Bien Fu padel,

bi se zelo okrepil francoski pritisk na Washington, ki se komaj otepa zahteve, naj vendar spremeni svojo azijsko politiko, ki terja od Francije neizmerne gnotne in človeške žrtve. In še to: od mednarodnega priznanja Ho Si Minhovega gibanja (pogajanja s Ho Si Minhom o premirju bi nedvomno bila takšno priznanje), do priznanja Kitajske in do trgovine z njo, je dokaj kratka pot. Če pa bi Francozi s pomočjo Amerike zmagali pri Dien Bien Fuju, bi se utrdil ameriški vpliv v Aziji in tudi v Evropi, saj bi Francija dokaj lažje ratificirala pogodbo o Evropski obrambni skupnosti. Francoska zmaga pri Dien Bien Fuju bi tudi onemogočila sovjetske težnje po izrabljanju indokitajske vojne za pritisk na ameriške in angleške interese v Evropi.

Zato se v Washingtonu tako trdovratno upirajo mišljenju, da so samo pogajanja s Ho Si Minhom edino pravilna pot k miru, pot, ki bi koristila francoskemu in indokitajskemu ljudstvu. Stališče senatorja Smitha iz New Jerseyja, naj Amerika letos pošlje v Indokino namesto 785 milijonov dolarjev vojaškega materiala, kar za milijardo dolarjev letal, topov in municije, so podprli mnogi ugledni republikanski veljaki. Precej pa so se okrepile tudi želje, da bi indokitajsko vojno internacionalizirali in da bi Amerika nastopila v Indokini pod zastavo Združenih narodov kot glavni bojevniki proti »navalu komunistov«.

Zaradi uspehov Ho Si Minho-

vil sil ob Dien Bien Fuju in v delti Rdeče reke, pa so v Ameriki precej zaskrbljeni. Wilson, obrambni minister Eisenhowerjeve vlade je pred nedavnim govoril o »kritičnem položaju« v Indokini in napovedal, da bo Amerika uporabila vsa sredstva in vse svoje sile, da bi preprečila »komunistično napadalnost«. Obenem pa Amerikanci z mrzlično naglico pripravljajo nove Bao Dajeve oddelke za boj z osvobodilno armado, s Formoze pa pošiljajo v Indokino letalske častnike in druge vojaške strokovnjake.

Tako je z Dien Bien Fujem in bitko okrog njega, bitko, ki je ena izmed najpomembnejših in najbolj krvavih v vsem sedemletnem boju, ki divja v indokitajski deželi.

Čez nekaj tednov se bodo

Iz bitke okrog Dien Bien Fuja

DELAJSKI SVET KMETIJSKEGA POSESTVA RAKIČAN JE RAZPRAVLJAL O ZAKLJUČNEM RAČUNU

NAGRAJEVANJE po uspehu v proizvodnji JE POKAZALO DOBRE STRANI

Kmetijski delavci v Rakičanu se lahko pohvalijo s precejšnjimi gospodarskimi uspehi. — Dosegli so zelo dobre hektarske donose. — Iz lastnih sredstev so dogradili gospodarska poslopja

Zadnje dni marca je zasedal delavski svet kmetijskega posestva Rakičan v Prekmurju. Delavski svet je tokrat razpravljalo o zaključnem računu podjetja za preteklo leto. Na zasedanje so prišli tudi vsi delavci.

Kmetijski delavci v Rakičanu so si lani predvsem prizadevali, da bi čimbolj donosno gospodarili. Posvetili so se vzreji plemenske živine, pridelovanju semenskega žita in krompirja, urejanju umetnih travnikov in sadovnjakov itd.

Z delovnimi uspehi se lahko pohvalijo. V Brezovcih so n. pr. pridelali 12 in pol stotov pšenice več na hektar kot so računali. Pridelalek krompirja pa je znašal 240 stotov na hektar. Ves pridelek krompirja bodo potrošili za seme, oziroma ga bodo kot takega prodali. Precej večje donose, kot so računali, so imeli tudi pri ječmenu, krmski pesi, ovsu, živinski krmi itd. Lani so na novo uredili 6 ha umetnih travnikov in 3 ha plantažnega nasada jablan. Letos mislijo povečati še nasade hrusk in jablan tudi na delovišču v Mačkoveh in urediti matični nasad.

Dobro jim uspeva tudi živina. Leta 1952 so dajale krave povprečno 2084 kg mleka na glavo. Lani pa so dajale krave že 2491 kg mleka na glavo. Od najboljše krave pa so namolžili celo 3675 kg mleka vse leto. Prejšnja leta so vzredili komaj četrtno svinj za pleme. Lani pa so imeli skoraj tri četrtnine plemenskih svinj v hlevu. Z večjo nego so tudi občutno zmanjšali pogin pujskov. Prejšnja leta jim je poginila četrtnina pujskov, lani pa jih je poginilo le nekaj. Kolektiv misli tudi še vnaprej rediti predvsem plemensko živino.

Del dobrih uspehov pri živinoreji pripisujejo drugačnemu načinu nagrajevanja. V preteklem letu so začeli v Rakičanu nagrajevati posameznike po uspehu v proizvodnji. Menijo, da je tak način nagrajevanja bolj pravičen in tudi bolj koristen za podjetje v celoti.

Na kmetijskem posestvu Rakičan so že lani zadolžili posameznike za orodje in drug inventar. Letos pa mislijo posamezne delavce zadolžiti ne samo za orodje, temveč tudi za gospodarska poslopja. Poslej si obetajo še bolj skrbno ravnanje z orodjem in napravami in tudi večjo skrb za gospodarska poslopja.

Dobiček, ki so ga ustvarili kmetijski delavci v letu 1952, niso razdelili kot presežek plač, temveč so ga vložili v gradnjo novih poslopij. Za dograditev govejega hleva na Pristavi so porabili nad tri in pol milijone din. Za obnovo gospodarskih poslopij v Mačkoveh (ki so pogorela) in za popravilo poslopij v Petejanjih ter Gradu pa so porabili nad 285.000 din.

Delovni kolektiv ob letošnjem zaključnem računu ni razdelil nobenih nagrad. Z zadovoljstvom pa je ugotavljal, da je v pre-

teklem letu dobro gospodaril, saj je dosegel res lepe uspehe v proizvodnji in ustvaril 600.000 din dobička. *Franjo Stanovšek*

Kmetijski delavci posestva Rakičan v Prekmurju so imeli letos bogato gospodarsko žetev. Večji pridelek žita, krompirja, krmskih rastlin itd. ni samo plod dobre letine, temveč tudi plod njihovih rok — umnega gospodarjenja. (Delavce na kmetijskem posestvu Rakičan pri jesenskem opraviilu

PRVIČ SO IZVOLILI DELAVSKI SVET

Na novoustanovljenem podjetju »Elektro« v Kočevju je dne 20. marca vladalo praznično razpoloženje. Na ta dan je 60 članov kolektiva prvič volilo delavski svet. Izvolili so 15 članov.

Po razglasu volitev so se delavci porazgovorili o nalogah novoustanovljenega podjetja. Nekateri ljudje namreč novemu podjetju prerokujejo, da ne bo uspevalo. Toda, delavci podjetja so trdno odločeni premagati prve začetne težave. *Šk*

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA »VINO-LJUBLJANA« JE ODPRL NOVO VINSKO KLET

Preudarno so ravnali z dobičkom

V soboto je slavil 76-članski kolektiv trgovskega podjetja »Vino — Ljubljana« pomemben delovni uspeh. V podjetju so odprli novo vinsko klet. Kolektiv si ni lani razdelil dobička, temveč ga je vložil v gradnjo. S sredstvi iz dobička in s kreditom so zgradili klet, v katero lahko spravijo 100 vagonov vina. Podjetje zalaga s sortnimi in drugi-

mi vini domače tržišče. Toda za boljšo kakovost vina so potrebovali večje in bolj urejene kletne prostore. Zato so lani nadaljevali z začetimi gradnjami. Sedaj imajo pod eno streho prostora za 170 vagonov vina. V sedmih manjših kletih pa imajo še prostora za 100 vagonov vina. V podjetju ne mislijo ostati samo pri tem. V načrtu imajo gradnjo stanovanjske stavbe z 20 družinskimi stanovanji, urediti pa mislijo še prostor za polnilnico in destilacijo.

Senovski rudarji so izvolili nov delavski svet

Rudarski kolektiv Senovega je v petek, 26. marca, izvolil nov delavski svet. Večina delavcev in uslužbencev je volila že do 9. ure dopoldne. V prvih popoldanskih urah pa so prišli na lepo okrašena volišča na obratih še tisti delavci, ki delajo v popoldanski izmeni. Letos je bila volilna udeležba zelo dobra. Volilo je 94 % volilnih upravičencev.

V Senovem so izbirali kandidate za nov delavski svet na članskih sestankih sindikata in na sestankih kolektiva po obratih. Rudarji so predlagali 52 kandidatov. V nov delavski svet pa so izvolili 45 članov, od teh jih 37 dela neposredno v proizvodnji. Sestava novega delavskega sveta obeta, da bo svoje naloge dobro izpolnil in da bodo člani opravičili zaupanje volivcev.

Prvič so volili

V Slovenskih goricah se zadnji čas uresničuje geslo »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje!«. Viničarji postajajo prvič v življenju člani delovnih kolektivov.

V Železnodvorski zadrugi so že izvolili delavski svet. Viničarji so prvič volili svoje organe gospodarjenja. Nekdanjim lastnikom vinogradov vse te stvari seveda niso po volji. Sedaj zbirajo vse mogoče gradivo in hočejo dokazati, da so njihove vinograde obdelovali najemniki in ne viničarji. Komisije, ki odločajo o zemlji iz splošnoljudskega premoženja, se pri odločitvah ne bodo smele ozirati na položaj tve biviših lastnikov, če hočejo svoje delo pravilno in pravično urediti. *S. J.*

Združitev nekaterih podjetij lesne stroke

bi verjetno znižala režijske stroške in smotrneje uredila njihov razvoj

V dveh ljubljanskih podjetjih: »Stavbno mizarstvo« in »Zaga« v Mostah so že dalj časa govorili o gospodarski združitvi. Kakor je videti, se bodo zdaj te govorice uresničile. Delavski svet »Stavbnega mizarstva« je na zadnji seji že izvolil štiričlansko komisijo, ki naj prouči gospodarsko stran združitve.

Zakaj je nameravana združitev smotrna in kaj si kolektiva od nje obetata?

Podjetje »Zaga« z žagarskim obratom v Mostah in v Skofljici nima spričo omejene sečne gozdov zadostnega surovinskega zaledja. Posebno moščanska žaga, ki je takorekoč sredi mesta, si v bodoče ne more obetati polnega izkoriščanja svoje zmogljivosti. Rešitev je torej edinole v tem, da se tak žagarski obrat združi s podjetjem, ki bo tamkajšnjim delavcem zagotovilo stalno delo ali pa da podjetje preusmeri svojo proizvodnjo, za kar so potrebna investicijska sredstva. Kakor sodijo v podjetju »Zaga« jim je usojena le še kratka življenjska doba, po tlej pa, če ne bo druge rešitve, si bo moralo 76 ljudi poiskati zaposlitev kje drugje.

Drugače je s podjetjem »Stavbno mizarstvo«. Tu imajo dela dovolj, kazalo bi le znižati režijske stroške, da bi lahko pocenili svoje proizvode. Del režijskih stroškov bi lahko na primer znižali, če bi imeli svoj žagarski obrat. V letu dni potrošijo od 2000 do 2300 kubičnih metrov lesa. Hlodovine, ki jo kupijo na Štajerskem ali Gorenjskem zrežejo v tamkajšnjih žagah ali pa na žagah v bližini Ljubljane. Žagarski obrat v Mostah lahko zreže na leto okrog 2500 metrov hlodovine. Zmogljivost te žage bi torej zadostovala za podjetje »Stavbno mizarstvo«. Površen pogled kaže, da bi bila združitev teh dveh podjetij gospodarsko utemeljena, podrobnosti pa bo mogoče ugotoviti šele, ko bodo združitev proučili na podlagi gospodarske računice.

Ko so na zasedanju delavskega sveta »Stavbnega mizarstva« razpravljali o združitvi, so nekateri člani menili, da bi kazalo pridružiti »Stavbnemu mizarstvu« le žago v Mostah, ne pa tudi žage v Skofljici. Vodilni uslužbenec v podjetju »Zaga« pa menijo, da bi kazalo priključiti oba obrata k podjetju »Stavbno mizarstvo« in

mogoče celo misliti na preusmeritev proizvodnje teh dveh obratov. Žagarski obrat v Skofljici bi mogoče preuredili za izdelovanje lesne volne, zabojev in parketov, v Mostah pa bi razen žaganega lesa kazalo izdelovati še lesno galanterijo in ladijski pod, da bi čim bolj smotrno izkoristili odpadke.

V podjetju »Zaga« tudi menijo, da bi sploh kazalo razmisliti o bodočnosti lesne industrije v Ljubljani in enotno vskladiti njen razvoj. Sedanja manjša podjetja, vsaka po svoji zamisli in zmogljivosti vlagajo sredstva za razširitev proizvodnje. Razvoj podjetij lesne stroke zato ni enotno vsklajen, sredstva se namreč zelo razdrobijo. Ker je sečnja gozdov zaradi splošnih gospodarskih koristi omejena, bi poslej še bolj kazalo misliti na predelavo lesa in lesnih odpadkov v končne proizvode. V marsikaterem podjetju ne potrošijo lesnih odpadkov, temveč jih pokurijo ali prodajo drugemu podjetju, kar tako ali drugače podraži končni proizvod. Morebitna združitev nekaterih manjših podjetij lesne stroke v eno skupno podjetje, bi verjetno pocenila tu-

di upravno režijo, saj ima sedaj vsako podjetje svojega knjigovodjo, blagajnika, komercialista itd. Mogoče torej ne bi bilo napačno, če bi mestni zbor proizvajalcev razmislil o združitvi nekaterih manjših podjetij lesne stroke. *Dore*

Letošnji družbeni plan je znatno omejil sečnjo lesa, ker ga posekamo poč, kot je prirasla. Skladno s tem se bo tudi žagarska industrija skrčila. Les kaže še bolj predelovati v končne proizvode. To pa bomo dosegli s smotno organizacijo lesnopredelovalne industrije in z združevanjem teh podjetij

NOVINAR SE JE USTAVIL V SENOVEM

PRED POMLADJO

Zapiski iz življenja naših ljudi

III.

Tri rudarske družine: Mirtova, Cvirnova in družina Mirta mlajšega, stanujejo v majhni sobici ene izmed Radejevih hiš. Dvanajst ljudi živi v plažni sobi, ki je velika komaj 4 x 4 metre in v kateri kuhajo in spijo.

Mirtova mati pa leži na smrtni postelji. Rak jo je skoraj že povsem razjedel. Kmalu bo odšla za možem, ki ga je pogoltnila jama, takrat, ko je rodila najmlajšega. In ta uboga ženička deli vsako noč posteljo z dvema otrokoma.

Stanovanjska komisija, sindikalni in občinski odbor dobro vedo, kako žive te družine. Dostaj so jim že večkrat obljubili, da jih bodo preselili v dolino, a ostalo je le pri obljubah. Povedali so jim že celo, v katero stanovanje se bodo vselili, toda kmalu se je v tisto stanovanje vselil nekdo drug. Mirtovi in Cvirnovi pa mirno čakajo, kdaj se bodo zamislili odgovornim ljudem v občinskem ljudskem odboru, hodijo v jama in delajo na Radejevem gruntu.

Z Radejev so se že pred trinajstimi leti, ko so se vselili v njegovo bajto, domenili, da mu bodo stanovanje in tri ogone zemlje, na kateri pridelajo nekaj

krompirja in koruze, plačevali z delom. V lanskem letu so delali na njegovem gruntu 237 delovnih dni... In trije hodijo v jama. Ponoči siht, dopoldne in popoldne delo na gruntu. Ničesar ne čitajo, v kino ne hodijo... le včasih jih privleče v dolino igra ali gostilna. Vzel sem v roko spoinčnik in računam: Če bi jim Radej plačal o denarju, po tarifi, ki je uveljavljena pri senovskih kmetih, bi moral izplačati ob koncu leta okoli 45 tisoč dinarjev. Sobica, v kateri stanujejo, pa ni vredna tisoč dinarjev letno. Torej je vse drugo: vrtilček, trije ogoni in še vse tisto, kar jim je dal (nekaj tisoč dinarjev, koš gnoja itd.) vredno 44 tisoč dinarjev? Nikakor ne!

Mirtovi in Cvirnovi so se čudili mojemu računanju. »Oh, saj so vendar naš gospod tako dobri. In jabolka otroci pobirajo...« Potem pa so mi povedali, da otroci tudi pasejo in da delajo pri Radeju kot mali hlapčki.

Zdelo se mi je, da jim je končno pričelo ugajati moje računanje. Dostaj jim se nihče ni govoril o vrednosti njihovega dela. Zato svojega dela ne cenijo, niti ga ne znajo ceniti. Radej pa to izrablja. In tako delajo vsi gruntarji v senovski dolini, ki

svojih velikih gruntov sami ne morejo obdelati, ali pa se ukvarjajo z deli, ki so donosnejša, kot pa je posestvo.

In čeprav bi Radej ter njemu podobni plačevali rudarskim družinam, ki hlapčujejo na njihovih gruntih, toliko, kolikor je zakonitno v krajevnih postavah, vendar bi to bilo izkoriščanje. Niti dve sto dinarjev na dan in še hrana in polič vina ne odtehta orednosti njihovega dela. Velik del te vrednosti si prisvojeje gruntarji, bogate in priliznjene govore o socializmu, človekoljubju, pametnem, preudarnem gospodarjenju...

Radejeva sestra Ivanka Senica kaj malo dela na svojem gruntu. Ji tudi ni treba, saj je gostilničarka in uprava občinskih podjetij ji plačuje mesečno 10.800 dinarjev (7.800 mesečne plače in 3.000 dinarjev za najemnino ter obrabo inventarja).

Pa tudi v gostilni jo lahko vidite le takrat, kadar jo obiščejo »boljši gostje«. Streže natakarica, ki ji uprava občinskih podjetij plačuje mesečno 5.200 dinarjev. Senica pa ji daje še hrano in stanovanje, za to pa mora dleklati tudi namesto »gospo gostilničarke«.

Tako si je Ivanka Senica kar lepo postlala. Ima še dekle in hlapca, ki delata na polju. S posli pa ima težave. Pred nedašnjim se ji je uprla dekla, ki ni bila socialno zavarovana. Zahtevala je, naj plačuje zanjo socialne davke, toda Ivanka Senica ji je

ponujala le 2.000 dinarjev namesto 1.500, kolikor ji je do tedaj mesečno plačevala. Končno jo je dekla zapustila.

Naj še omenim, da je v senovski občini zelo malo hlapcev in dekel socialno zavarovanih. To so mi pripovedovali na sindikatu in občini. Vsi le tarnajo: hlapci, ker niso zavarovani, kmetje, ker jim posli povzročajo neljube težave in odborniki, ker se kmetje tako trdovratno drže starih pravil plačevanja posol. Nihče pa se dovolj resno ne zavzame, da bi naši socialni zakoni prodrli tudi v senovsko občino.

Klanjšek Silvester je kmet, mešetar in gostilničar v Senovem. Pripoveduje, da je precej slab državljan. Pri njem dobiš lahko vse kmetijske pridelke po najvišji ceni. Ker davkov ni plačeval, so mu zarubili dve kravi. Bil je že tudi kaznovan, ker je blatil ljudsko oblast.

Danes ima Klanjšek le okoli pet hektarov zemlje v Brestanici in Senovem. Del posestva je izgubil ob prvi agrarni reformi 1946. leta. Toda Klanjšek je prebrisan mož. Grič Karolino iz Dobrope 17 je z grožnjami tako prestrašil, da še danes izkorišča tisti del svojega grunta, ki ga je agrarna komisija dodelila Gričevi. Podobno se mu je posrečilo tudi v brestanski občini — mi je pripovedovala blagajničarka občinskega ljudskega odbora.

Ko so na občini razmisljali, koga bi imenovali za upravnika Delavsko-uslužbenske restavraci-

je, so največkrat pomislili na Klanjšekovega sina Vilija. »Fant je mlad in bogatih staršev. Če bo zavozil, mu bomo vendar lahko tudi uzeli« — so menili in imenovali Vilija za upravnika Delavsko-uslužbenske restavracije. »Kmalu potem si je Vili kupil osebni avtomobil,« mi je dejal predsednik rudniškega sindikata. »Od kod je dobil denar? Z delom?« se je opraveval, a starejši Senovčani so se le smehljali.

Trikratnemu posestniku Juriju Moškunu pravijo Senovčani tudi »advokat«, ker jim piše prošnje in pritožbe. Seveda, ne zastonj. Lahko bi mu rekli še »krčmar«, saj je skrilno prodajanje vina tudi eden izmed njegovih poklicev. In temu človeku je občinski ljudski odbor namenil mesto direktorja občinskih podjetij.

Takšni so nekateri senovski deljaki. Kot med in mleko, če govorijo z njimi, a dobro jih lahko spoznaš po njihovih delih. Seveda gruntarji — občinski odborniki ne bodo delovali v svojo škodo. Kdo pa je že kdaj pljuval sam sebi v obraz. Prav nič se nisem začudil, ko mi je nek kmet potožil, da davki niso pravilno razdeljeni.

V občinskem ljudskem odboru so mi dali tele podatke o davkih: Joško Radej, ki ima 17 hektarov in 17 arov obdelovalne zemlje, je lansko leto plačal le 60.000 dinarjev davka. Letos pa mora plačati kot proo akontacijo 13.800 dinarjev.

Franč Ribič, kmet iz Kalisevca.

ki ni v občinskem odboru, ima le 8 hektarov in 78 arov obdelovalne hribovite zemlje, pa je lansko leto plačal toliko davka, kot Radej in tudi njegova letošnja proa akontacija je enaka Radejevi.

Jože Moškon, ki ima 13 hektarov in 89 arov obdelovalne zemlje (torej 5 hektarov in 11 arov več kot Ribič in 3 hektare 28 arov manj kot Radej), je lansko leto plačal le 7.500 dinarjev davka več kot Ribič in Radej.

Ni čudno torej, če ljudje govore, da davčne datjate niso pravilno razdeljene. In tudi ni čudno, da se sprašujejo, kako je v lanskoletno agrarno reformo, ki je omejila obdelovalno zemljo posestev le na 10 hektarov.

In še o senovskih uslužbenosti in obrtnih podjetjih. Zdi se mi, da se občinski ljudski odbor kar preveč umešava v delo teh podjetij. Zakaj je potrebna skupna občinska uprava štirih gostiln, mesnice, krojaške in čevljarke delavnice, kamnoloma in žage? Morda samo zato, da je Radej kot predsednik občinskega gospodarskega sveta vse do konca lanskega leta lahko prejel za podpisovanje čekov za uprabe 2000 dinarjev mesečno? Ali morda zato, da bi lahko občinski ljudski odbor izdal Jožetu Moškunu dekret šte. 236/1 z dne 1. februarja 1954. leta, v katerem piše: »Zaradi enotnega vodstva nad občinskimi gospodarskimi podjetji se Moškon Jože postavlja na mesto direktorja...«? *(Dalec prihodnosti)*

DROBNE S SODIŠČA

Roka pravice ni kratka

Malce mi je bilo nerodno, ko sem se vpenjal po stopnicah sodišča. Nameraval sem dobiti nekaj primerov kaznivih dejanj. Hiša pravice je s svojimi številnimi hodniki pravcati labirint, kjer se človek skoraj izgubi in le s težavo najde prava vrata. Vedel sem tudi, da imajo tovariši na sodišču v dopoldanskem času največ dela. Pa sem oseeno potrkal na vrata v tretjem nadstropju in ponedel česa si želim!

»Taki so nam vedno dobrodošli,« mi je odgovoril tovariš, ki se že leta ukvarja s težkim in odgovornim delom. »Vse premalo pišete,« je nadaljeval, »o različnih kaznivih dejanjih, ki jih zagreše posamezniki. Mnogo je ljudi, ki ne ločijo svojega od skupnega premoženja. Zlega dejanja se zavajo šele, ko jih zasačijo.« Položil je predme cel kup spisov. Odprl sem proega in bral.

Se vedno se okoriščajo na račun socialnega zavarovanja

V. M. uslužbenka, oziroma medicinska sestra poliklinike iz Ljubljane je ponarejala zdravniške recepte. Na 35 receptov je podpisala zdravnika, nato pa sama dvigala zdravila, seveda dražja. Vrednost dignjenih zdravil znaša preko 8900 dinarjev. Boida si je hotela ustvariti »domačo lekarno«.

Drugi primer je še izrazitejši!

Tovariš D. D. uslužbenec zapoda za socialno zavarovanje v Celju si je znal še bolj pomagati. Da ne bi ozbujal pozornosti, je kradel bolniške liste v različnih zdravstvenih ustanovah. Proč je poizkusil v protituberkuloznem oddelku. Ko mu je to uspelo, je nadaljeval v oddelku za očne in notranje bolezni, v ambulanti železničarjev in v ambulanti nevrologov. Na recepte, ki so bili opremljeni z uradnim žigom omenjenih zdravstvenih ustanov, je opisal različna draga zdravila, nato pa ponaredil še podpise zdravnikov. Premeten je doigal tudi zdravila. Da bi onemogočil in zabilasal vsako sled je zdravila doigal v ljubljanskih lekarnah na Taboru, za Bežigradom, v Šiški, na Ajdovščini in v Centralni lekarni. Tako je oškodoval socialno zavarovanje za več kot 28.000 dinarjev. Zdravila je nato daroval tovarišici R. A., uslužbenki Glavnega kolodvora v Ljubljani. Ni je brigalo od kod tolikšna količina zdravil. Na sodišču pa bo le morala povedati.

Ni jim bilo mar skupno premoženje

Kmetijski tehnik B. A. in delavca M. F. in F. B. zaposleni pri podjetju »Agrotehnik«, bi morali odpraviti dva traktorja po železnici za kmetijsko zadrugo »Mladi vinogradi« v Uroševcu.

Takoj se je znašel

Zdravnik: — Odločno vam prepovedujem piti vino!
Bolnik: — Tako? No, se bom pa ruma lotil.

Izrecno jim je bilo naročeno, da morajo še pred nakladanjem obeh traktorjev na železniški voz, izprazniti vodo. Niso pa tega naročila upoštevali. Kratkotrajno so oba traktorja naložili in odšli. Med prevozom je voda v obeh traktorjih zamrznila in sta postala neuporabna. Zadruga v Uroševcu ni bila malo presenečena, ko so jim poslali pokvarjena stroja. To so sporočili »Agrotehnik«, ki je poslala svojega strokovnjaka. Le-ta je ugotovil za več kot 529.000 dinarjev škode. Traktorja so morali poslati nazaj v Ljubljano. Pri zaslišanju so se izgovarjali drug na drugega, krivde pa ni priznal nihče.

Z neznanjem je hotel opravičiti namerno poslovanje

Tovariš Z. I. upravnik gostilne v Komendi si je predstavljal svoje delo kot nekake počitnice. Knjigovodstvo je vodil tako nemarno, da se nanj nihče ni spoznal. Vodil ni niti nobene evidence o nabavi in prodaji materiala. Tudi materialne kartotek ni imel urejene. Iztržke je odvajal skrajno nerodno, šele na poziv. Dobavitelji blaga so obračunavali dobave kar v gostilni z zapitki. Trošil pa je predmete tudi sam, ne da bi plačal. Oškodoval je skupnost za 248.000 din. Kakor psi, se je tudi on zagovarjal, da ni poznal predpisov in da ni vajen upravljanja gostilne.

Na račun kmetov je hotela obogatiti

Tovarišica M. Z. blagajnik in knjigovodja kmetijske zadruge »Bizovik« si je polagoma prisvajala majhne zneske, dokler ni iz malega zraslo veliko. Tudi ona si

je znala pomagati. V potrdila o izplačilih in o blagajniške izdatke, ki služijo kot priloge za knjizbo v glavno blagajniško knjigo, je lažno opisovala, da je KZ izplačevala za razna dela v združni kleti, za različne prevoze, precej visoke denarne zneske. V oseh teh potrdilih je ponaredila podpise dobaviteljev, oziroma delavcev, se podpisala sama, nato pa te zneske uporabila kot temeljnice za knjizbo. Denar je romal, seveda v njen žep — 108.000 dinarjev. Se bi nadaljevala svoje početje, pa so jo prehiteli revizorji...

To so samo nekateri primeri! Prepladujejo pa taki, ki sem jih napisal. Toda če ne prej, pa slej, enkrat jih le doseže roka pravice!

»Ko sem prijatelju omenil, da bom zastavil pero, me je obupan pogledal in dejal: »Ali ga ni škoda?« Mislim, da sem ga pustil kje v gostilni. Pa je šlo za drugačno zastavljanje peresa, zakaj bil sem v karstvu in številni vtisi me kar silijo, da jih prenesem na papir.

K sreči nisem bil sam v tujini. Na odisejahi me je spremljal kolega Fuks. Poslana sva bila na študijsko prakso v Anglijo, k firmi »Marconi's Wireless Tele-

Nedolžen

— Vi ste na svojo pest zapravljali denar, ki vam ga je zapalo podjetje.
— Točno, tovariš sodnik, toda to je bil vendar denar iz fonda za prosto razpolaganje.

Konkurz za direktorja

— Pravite, da imate izredne kvalifikacije?
— Da, sam znam šofirati.

V pisarni

— Tovariš, kako si upate pred koncem uradnih ur domov?
— Kdo je pa rekel, da grem domov? Samo tale ženin listek poglejte; polovico ljubljanskih trgovin moram prej obresti.

Natečaj za pravnike

— Žal nam je, toda mi potrebujemo pravnika z večletno prakso.
— In kaj naj delamo mi, ki prakse še nimamo?
— Zaposlite se.

Tri metre dolgega krokodila vlečejo iz vode. Krokodilova koža je namreč tako občutljiva za vročino, da morajo mrto žival hraniti v vodi vse dotlej, dokler kože ne snamejo

VTISI IZ ANGLIJE

Cherrio, boy! - Good by, sir!

(Na zdravje, dečko! — Zbogom, gospod!)

graph Co Ltd.« v Chelmsford. Telegrafski drogovi so naju spremljali vso pot preko Avstrije, Nemčije, Belgije, do Kanala... Med potovanjem po Nemčiji sva s kolegom obdvovala pestrost in slikovitost doline Rena in se čudila, kako zelo si je Nemčija opomogla po zadnji svetovni vojni. Vse od južne nemške meje pa tja do Ludwighafena ne vidiš nobene ruševine. Kakor bi ne bilo vojne! Vrh zelenih gričev ob Renu razpadajo številni gradovi, ki že stoletja zro in spremljajo gigantsko rast in sramotne poraze tam dol v dolini. Preko Rena se bočijo snopi daljnovidov, ki dajejo kri domala vsej nemški industriji...

Na nemško-belgijski meji me je presenetila elastičnost in iznajdljivost belgijskih carinskih uslužbencev. Tisti potniki, ki so se »utaborili« na hodnikih, so morali z vso priljago na kolodvor, tisti pa, ki so tičali v kupejih, so nemoteno sedeli dalje. Kadar boste potovali po teh krajih, pripravite se, da si pravočasno preskrbite mesto v kupeju, kajti izstopanje po večdnevem potovanju in prenašanju priljage nikdo ve kako prijetno, če že ni sitno in utrudljivo.

V Kanalu smo zvedeli, da francoski prometni uslužbenec stavkajo. Posledice te stavke je bilo čutili celo v belgijskih pristaniščih. Namesto udobne ladje je med Ostendom in Dovrom vzdrževala promet stara, »predpotopna« barka.

Vas zanima, koliko časa se voziš iz Ljubljane do Londona? Nič več kot 33 ur. Kako majhen je pravzaprav svet!

Marconi House

Kakor sem že omenil, sva šla s kolegom na prakso k firmi »Marconi House«. Rad bi pripom-

nil, da so Marconiju vse preveč podkaddli, ko so pa njem imenovani največje angleško firmo telekomunikacijskih aparatov. Naš rojak Nikola Tesla ima nedvomno več zasluga za razvoj te veje tehnike, kot Marconi.

M. W. T. datira iz leta 1897 in se je postopoma razvila do današnje višine. Ustanovil jo je Marconi, ki je prišel dve leti prej v Anglijo. Vajnejši proizvodi te tovarne so: letalske radijske aparature, letalske radijske naprave, radiofonski in televizijski oddajniki, telekomunikacijske naprave za javni promet, ladijski radio oddajniki, elektronske cevi in kristali, mornariški in obrambni radarji itd. To so tipični artikli neserijske proizvodnje, ki jih podjetje izdeluje večidel po naročilu.

Tovarna ima v bližini Chelmsforda celo svoj znanstveni raziskovalni laboratorij. Obljubili so mi, da si ga bom sam ogledati. Moram reči, da sem dokaj nestrpno pričakoval tega. Ogled pa je bil precej nenavaden. Od številnih laboratorijskih prostorov sem si smel ogledati le dva, potem pa so me povabili k predstavi nekega bedastega ameriškega filma in nato na čajanko. Laboratorij je ostal zame skrivnost s sedmimi pečati...

Omembe vredna je še ustanova »Marconi College« v Chelmsfordu. Tu je vsako leto petmesečni tečaj za diplomirane inženirje z vsega sveta. Po zaključku tečaja vsi ti inženirji nekaj časa praktično delajo v laboratorijih. K sreči sem si smel vsaj te prostore ogledati, in kar je res, je res — obdvoval sem jih. Ob zaključku tečaja ni nikakršnih izpitov, ker že med šolanjem zasledujejo napredek vsakega posameznika. Absolvent Collega dobi diploma, ki jo cenijo po vsem svetu.

Ko že govorim o tovarni, naj omenim, da M. W. T. ni samostojno podjetje, temveč je v sklopu velikega angleškega koncerna EE (English Electric). Ta koncern združuje 10 podjetij, tako da izdeluje od naprav za jakli tok (generatorji, trafo, stikala) preko vleke (diesel in električne lokomotive, trolejbusi) do reaktivnih letal ter dirigriranih izstrelkov, pogonskih oprem za tovarne, merilnih instrumentov in naprav za šibki tok. Vojno letalstvo je mnogo pridobilo z dvomotornimi reaktivnimi bombniki »Chamberlain« EE.

Organizacija dela v tovarni

Teden ima samo pet delovnih dni; sobota in nedelja sta namenjeni počitku. Delavec dela dnevno 9 ur in 45 minut, uradniki in znanstveni delavci 9 ur in 30 minut, oboji pa imajo enourni opoldanski premor — lunchtime. Pri delu se nihče ne pretegne, vsi delajo zmerno, toda kakovostno. Tovarna prav zaradi kakovosti slovi po vsem svetu. Njene aparature so znane od Malaje do Ognjene zemlje.

(Nadaljevanje prihodnjico)

Miha Klinar

Oblaki

— Očka, le zakaj z meglo se je nebo prekrito?
— Da bo sončece se, Nini, zdaj lahko spočilo.
— Kdaj pa, dragi očka, spet bo postojalo?
— Takrat, ko se za oblaki bo sladko naspalo.
— Da bi se vsaj kmalu zbudil svetli sonček in se mi posmej kot sosedov Tonček!

LOV NA KROKODILE OB JEZERU RUKVA

Ko so pred 20 leti ob Rukva jezeru gradili majhen letoviški hotel za inženirje in minerje iz sosednjega rudnika Tongonyka, je bilo okoli bližnjega Nysa jezero toliko krokodilov, da so graditelji sklenili najprej zatreti krokodilji zarod in šele nato povabiti goste.

Krokodili so se čedalje bolj množili, čeprav so jim hijene, orli in druge divje živali požrle na stotine jajc. V letu 1949 pa je jezero Rukva popolnoma usahnilo. Tedaj je poginilo na tisoče krokodilov. Komaj leto dni kasneje je voda spet privrela na dan in z njo vred so se pojavili tudi znani nadležneži.

Po mnogih neuspelih metodah lova so začeli te nadležne kuščarice zatirati s krogli. Izstrelki mora zadeti žival na dlan veliko površino nad očmi, kjer je koža najtanjša. Lov je sila nevaren in zahteva skrbnih priprav, kajti krokodili so zelo opretni, hitri, sprtni, odlično slišijo in razen tega se lotijo tudi človeka. Ze 14 dni pred lo-

vom začnejo gonjači izsekavati trsje na bregu reke Songue, polnem moskitov in kač, kamor se krokodili radi zatekajo. Potem s hlodi zaprejo rečne rokave. Na dan lova zaprejo z močnimi mrežami samo reko v dolžini pol kilometra. Krokodili začutijo nevarnost, se priljajo na breg, ki so ga prignjali prej očistili trsja, in skušajo priti na varno v jezero Rukva. Med begom jih lovci postrele.

Včasih so v enem samem dnevu ulovili do 70 krokodilov. Po lovu kože odrejo, nasolijo in jih odpošljejo ameriškim usnjarskim tovarnam. Krokodilja koža je zelo draga. Zadnja leta je poskočila cena od 6 na 12 dolarjev za kvadrat. (Kdo ve, če so lovci na krokodile gonjačem zato povdvojili plačo?)

Krokodili počasi izumirajo. Veliko srečo morajo imeti lovci, če hočejo v enem dnevu uloviti tri, štiri krokodile. Kaže, da bodo morali zaradi tega vsaj nekateri opustiti ta poklic. Krokodili bi si tega najbrž zelo želeli...

zaščito interesov delovnih kolektivov in posameznikov, tako ob delitvi dobička kot v pogledu delovnih odnosov sploh, kajti komunja je samostojnejša v reševanju teh vprašanj, od katerih so odvisni delovni in življenjski pogoji delavcev.

Razumljivo je, da naj bo dejavnost v populariziranju novih gospodarskih predpisov in letošnjih družbenih planov zlasti močna prav danes. Seveda mora to postati stalni in sestavni del dela sindikalnih organizacij v seznanjanju delavskega razreda z gospodarstvom naše dežele in njegovem usposabljanju za upravljanje.

II.

Predsedstvo Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije poziva istočasno vse sindikalne organizacije in vodstva, da ukrepejo vse potrebno, da bi se v novih pogojih omogočilo delavcem in uslužbencem iti na letni dopust tudi izven mesta stalnega bivanja.

Ukinjenje ugodnosti v gostinstvu za letni dopust ne bi smelo imeti za posledico zmanjšanje izrabe dopusta zaposlenih ljudi izven mesta stalnega prebivališča. Z znižanjem cen gostinskih uslug (ki so bile v precejšnji meri neupravičeno visoke prav zaradi regresa) in z razvijanjem vsestranske pobude sindikalnih organizacij, turistične zveze in drugih družbenih organizacij, ob gmotni podpori Zveznega izvršnega sveta, drugih organov oblasti in gospodarskih podjetij, bo omogočeno, da bodo lahko šli delovni ljudje na dopust tudi izven mesta stalnega bivališča. Seveda pa bo treba zato več iznajdljivosti.

Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije poziva vse podružnice v turističnem gostinstvu in sindikalne svete v turističnih krajih, naj se potrudijo in z izboljšanjem organizacije dela, štednjo, zmanjšanjem nepotrebnih izdatkov, seveda naj to ne gre na račun udobnosti gostov, izboljšanjem kvalitete in kvantitete prehrane, čimbolj znižajo cene gostinskih uslugam.

Razen tega smatra Centralni svet, da je rešitev vprašanja zaposlitve gostinskih delavcev

izven sezone na odgovarjajočih krajih, eden izmed zelo važnih pogojev za normalno poslovanje gostinskih podjetij in za ureditev položaja delavcev v turističnem gostinstvu ter za znižanje cen gostinskih uslugam.

Centralni svet poziva sindikalne organizacije, da se zavamejo za širjenje in krepitev organizacij turistične zveze, da pridobivajo delavce in uslužbence, da se vpišujejo v ta društva in da društvo neposredno organizacijsko pomagajo pri ustanavljanju, krepitevi društva in v ustvarjanju cenčnih počitniških domov, letovišč s taborjenji, tako v bližini industrijskih mest, kot tudi v turističnih krajih izven poznanih turističnih središč.

Seveda vse to ne sme usmeriti dejavnosti naših organizacij v pripravah za dopust samo v tej smeri. Sindikalne organizacije, zlasti še krajevni in okrajni sindikalni sveti, imajo možnost, da sami organizirajo graditev izletnih točk, letovišč, da sami organizirajo možnosti, da bi delovni ljudje lahko odšli na dopust. Pri tem jim bodo pomagali delavski organi upravljanja, vodstva podjetij bi bilo treba zainteresirati, da prisostvoji sindikalnim svetom gmotno na pomoč.

V okviru sredstev, ki jih bo dobil Centralni svet iz vsote 600 milijonov dinarjev, ki so v zveznem družbenem planu predvidena za graditev letovišč, bo Centralni svet preko republikanskih svetov pomagal tistim krajevnim in okrajnim sindikalnim svetom, ki imajo sedaj največ pogojev, da to pomoč najsmotrnejše izkoristijo, posebno za zgraditev letovišč v bližini večjih mest in industrijskih središč.

Predsedstvo Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije poziva vse sindikalne organizacije in vodstva, da se zavedo važnosti tega naloga, ki so v najožji medsebojni zvezi in ki izhajajo iz novih gospodarskih predpisov ter letošnjih družbenih planov. Centralni svet pričakuje, da bodo sindikalne organizacije in vodstva tem vprašanjem posvetila polno pozornost.

Vprašanja in odgovori

D. S., Ljubljana. Prejemanje oziroma neprejemanje otroških doklad ne vpliva na ostale pravice, ki izvirajo iz obstoječega delovnega razmerja. Delavec ima pravo do brezplačne zdravstvene oskrbe za svoje otroke, čeprav zanje ne dobiva otroških doklad. Prav tako je za te otroke delavca pravice do znižane voznine.

P. T., Maribor. Ker imate položen mojstrski izpit za knjigovodnega mojstra, vprašujete, ali ste upravičeni do naziva industrijskega mojstra ali obrtniškega mojstra? — Odgovor: V industriji so pravno priznani samo nazivi nekvalificiranega, polkvalificiranega in visoko kvalificiranega delavca. Glede na položen izpit bi lahko imeli naziv visoko kvalificiranega delavca. Povsem druga stvar pa je, kako interna sistemizacija določa nazive delavcem na posameznih delovnih mestih. Če pa ste zaposleni v obrti življate, ker ste zaradi te zaposlitve primorani živeti ločeno od svoje družine, za katero v novem kraju zaposlitve ne morete dobiti stanovanja. Podjetje pa je Vaš zahtevek zavrnilo. — Odgovor: Svoj zahtevek opirate na uredbo o potnih in selitvenih stroških. Prezrlj pa ste, da ta uredba velja samo za državne uslužbence in za uslužbence, ki so zaposleni pri finančno samostojnih zavodih.

A. P., Pečovnik: Od reorganizacije ljudskih odborov l. 1952 dalje do maja 1953 ste bili brez zaposlitve in ste redno prijavljali pri posredovalnici za delo. Ko ste dobili zaposlitev v sedanjem podjetju, ste predložili vse potrebne dokaze, da bi vam priznali dodatok za ločeno življenje, ker ste zaradi te zaposlitve primorani živeti ločeno od svoje družine, za katero v novem kraju zaposlitve ne morete dobiti stanovanja. Podjetje pa je Vaš zahtevek zavrnilo. — Odgovor: Svoj zahtevek opirate na uredbo o potnih in selitvenih stroških. Prezrlj pa ste, da ta uredba velja samo za državne uslužbence in za uslužbence, ki so zaposleni pri finančno samostojnih zavodih.

Ker ne spadate med te uslužbence, svojega zahteva na določbe te uredbe ne morete uspešno oprati. Menimo pa, da podjetje ne morejo izključiti svojih delavcev in uslužbencev od pravice do dodatka za ločeno življenje, če so podani upoštevni razlogi. Za uredbo o delitvi sklada za plače in o zaslužkih delavcev in uslužbencev gospodarskih podjetij predvideva, da se s tarifnimi pravilniki uredi tudi ta pravica. Zato tudi določa, da se iz sklada za plače izplačuje tudi nadomestilo za ločeno življenje. Tudi uredba o potnih in selitvenih stroških, na katero se vi sklicujete, izrecno določa, da se vprašanja, urejena v tej uredbi za uslužbence in delavce državnih organov in zavodov, za delavce in uslužbence gospodarskih podjetij uredi s tarifnim pravilnikom. Končno naj omenimo, da tudi nova uredba o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih podjetij določa, da obsega tarifni pravilnik tudi določbe o nadomestilih za ločeno življenje v primeru prelestitve. Če tarifni pravilnik podjetja, kjer ste zaposleni, nima takih določb, je pomankljiv in bi bila potrebna dopolnitev. Da bi mogli uveljavljati svoj zahtevek do obravnavanega dodatka, bi morali ali v okviru svoje sindikalne organizacije ali po inspekciji dela dati pobudo za to dopolnitev. Zelo pa je dvomljivo, ali bi bilo mogoče ugoditi Vašemu zahtevku. Sami priznavate, da niste bili premeščeni niti prevzeti, temveč ste bili sprejeti po posredovanju posredovalnice za delo. Tudi napačno tolmačite določbo uredbe o potnih in selitvenih stroških, o tem, kdo je upravičen do tega dodatka. Velja namreč načelo, da pridejo v poštev ne glede na to, ali so premeščeni, prevzeti ali ne — samo uslužbeni strokovnjaki in za namestitve na tako delovno mesto, ki se ne da zasedati drugače. V tem smislu je treba tolmačiti tudi določbo uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih podjetij, da tarifni pravilnik določa o nadomestilih za ločeno življenje — ob primeru prelestitve.

L. I., Ruše: All prekine potek dopusta, ako zavarovaneec med dopustom zbolí? — Odgovor: Če zavarovaneec med dopustom zbolí, teče dopust neprekinjeno dalje. Če je zavarovaneec po izteku dopusta zaradi bolezní še vedno nesposoben za delo, potem lahko z iztekom rednega dopusta začne teči bolezenski dopust. Sprejem zavarovanja v bolniški stalež, še ne pomeni, da mu je priznan tudi bolniški dopust. Saj se lahko nekdo zdravi tudi v času, ko redno dela, če je njegovo zdravstveno stanje tako, da mu dopušča delo kljub temu, da je potreben zdravljenja.

M. I., Boh. Bistrica: Nimate izpolnjenih obeh pogojev za starostno pokojnino: nimate še namreč 30 let delovne dobe. Verjetno pa bi mogli uspešno zaprositi za invalidsko pokojnino, če ste za delo popolnoma nesposobna. Po opisu zaposlitve bi imeli za to izpolnjeno minimalno delovno dobo, ki znaša v Vašem primeru 10 let. Menimo, da bi se lahko čas vseh v pisnu naštetih zaposlitve vstrel v delovno dobo, seveda pod pogojem, da razpolagata z verodostojnimi dokazili. Le zaposlitve od 1945 do 1950 ne bi bile upoštevne, ker ni bilo rednega delovnega razmerja. Kasnejša zaposlitve pa bi spet prišla v pristoje. Obrnite se na svojega letečega zdravnika in na pristojni okrajni zavod za socialno zavarovanje.

J. B. Z. Priporočamo, da vložite pritožbo na Zavod za socialno zavarovanje LRS v Ljubljani.

OB PREMIERI V LJUBLJANSKI DRAMI

VASA ŽELEZNOVA

MAKSIM GORKI:

»Vasa Železnova«, ki jo je ljubljanska Drama pred nekaj dnevi postavila na oder, je eno izmed šestnajstih dramatskih del Maksima Gorkega...

noma amoralen. Pripravljen je zahrbtno streti celo lastno sestro, predstavnico družbenega razreda, iz katerega sam izhaja. Vaso odlikuje trdnost, volja in vztrajnost.

Vasa Železnova roti svojega moža (Tone Potokar), naj poučije smrtonosni uspavalni prašek

proletariata, zmago moralno zdravih delovnih ljudi. Stane Sever, najpopulárnejši igralec ljubljanske Drame, se je tokrat izkazal tudi kot mnogo obetajoči režiser.

Predstavnikom kapitalističnega razreda stoji nasproti nosilka pozitivnih idej, Vasina snaha Rašela. Le-ta se je na poziv Partije vrnila iz ilegale v inozemstvu.

Zaradi osebinske zanimivosti in scenske nezahetenosti bi »Vaso Železnovo« mogla uprizoriti tudi polpoklicna gledališča, zlasti če imajo dobre režiserje in vsaj nekaj nadarjenih igralcev. M. K.

Rašela (Slavka Severjeva), Natalija (Draga Ahačičeva) in Ljudmila (Mihaela Novakova) med razgovorom o Rašelinem sinku

Z NAŠEGA FILMSKEGA PLATNA

»NJENO ŽIVLJENJE«

Nesteto filmov z izrabljenim motívom ljubezenskega trikotja smo že videli in večino kmalu pozabili. Skoraj brez izjeme jih je oblikovala velika mera navičnosti, solzavosti in neresničnosti.

v najnovejših modnih krojih, kljub uspehu, saj se njena slika vedno pogosteje pojavlja na platinicah revij in časopisov, pa se počuti Lily osamljena. Mlada je in hoče živeti — ne v zabavo pohotnih in ciničnih bogatašev — zažeti hoče srce mladega dekleta Tako spozna Steda. Toda ljubezen med njo in Stevom je le kratkotrajna.

v filmu samo zaradi tesne zveze z zgodbo, a nam veliko več povedo kot zgodba sama in kot so nam hoteli proizvajalci povedati. Snov so zajeli iz resničnega življenja velemestnih deklet in tako je moralo to življenje, ki ga niso mogli zabrisati in zamegliti s solzami sentimentalne ljubezenske zgodbe, v nekaterih prizorih udariti na dan v vsej svoji brutalnosti.

O »SVOBODI« V KOČEVJU

Kolektivi se premalo zanimajo za društvo

Člani DPD »Svoboda« v Kočevju so pred nekaj dnevi na letnem običnem zboru ugotovili, da je bilo njihovo delo, kljub mnogim pomanjkljivostim, plodno. Lani, ob ustanovitvi društva, je bilo včlanjenih le 125 delavcev in nameščencev, doslej pa je število članstva naraslo na 217. Predvsem je pohvalno, da so novi člani v glavnem delavci. »Svoboda« pa bi se številčno še bolj okrepila, če bi se vsi delovni kolektivi zanimali za njeno delo.

Lani so priredili več koncertov v samem Kočevju in gostovali po večjih naseljih v okraju. Preko različnih naselij se republiško mejo in obiskali Cabar, kjer so že po prvih pevskih točkah osvojili poslušalce. Sedaj pripravljajo pevski koncert za Kočevje, 4. aprila pa pojdejo v Velike Lašče.

Splošnoizobraževalna sekcija je priredila lani 7 predavanj. Društvo je organiziralo še ideološko-politični tečaj, ki ga obiskuje 30 slušateljev. Organizatorji seveda niso zadovoljni s tako skromnim obiskom, saj je v Kočevju mnogo takih, ki premalo poznajo naš gospodarski sistem.

Ena izmed preverih zadev kočevske »Svobode« je vzdrževanje Seškovega doma, ki se ga društvo poslužuje. Seškov dom je kulturno zgodovinski spomenik, zato ga je treba tembolj čuvati! »Svoboda« je doslej sama plačevala hišnika, čeprav je lastnik tega doma Fiziokulturna zveza Slovenije. Sta-

Da bi se »Svoboda« notranje utrdila in postala stebrov vzgojnega dela med delavstvom, so Svobodaši predlagali, naj bi se »Svoboda« (mesto) in »Svoboda« (rudnik) združili. Dv.

Da bi se »Svoboda« notranje utrdila in postala stebrov vzgojnega dela med delavstvom, so Svobodaši predlagali, naj bi se »Svoboda« (mesto) in »Svoboda« (rudnik) združili. Dv.

IZ DRUŠTEV »SVOBODA«

V Dolu pri Ljubljani pridno delajo

Po ustanovitvi društva »Svoboda« se je prosvetno življenje v Dolu pri Ljubljani zelo poživilo

»Cvetje v jeseni«, prizor iz III. slike, ko pride Kosmov Janez (Grad Milana) na obisk k Presečnikovicim in se pozdravi z Meto (Tekavec Ida)

kljub težkočam, ki smo jih imeli pri urejanju dvorane in gledališkega odra v bivšem skladišču tovarne barv »JUB«. Z denarno pomočjo te tovarne in s prostovoljnimi delom Svobodašev smo pod vodstvom prizadevnega in požrtvovalnega predsednika tov. Marka Hribarja premostili vse težave. Dvorana in oder sta primerna, pa tudi lepa.

V sezoni 1952-53 je »Svoboda« uprizorila 3 drame in 3 veseligrce, v letu 1953 pa je organizirala gospodinjinski tečaj, ki ga je redno obiskovalo 44 članice društva. Za zaključek so priredile tečajnice kuharsko razstavo, ki si jo je ogledalo okoli tisoč ljudi.

Letošnjo zimo smo organizirali dramski tečaj, ki ga je vodil kot gost tovariš Viktor Rozman iz Ljubljane. Tečaj je vsestransko uspel predvsem zaradi tega, ker so bila predavanja združena s praktičnim študijem. V ta namen smo si izbrali dramatisirano Tavčarjevo povest »Cvetje v jeseni«. Doma in drugod, kjer smo

gostovali s to igro, so bile gledališke dvorane pri vseh predstavah polne. Na domačem odru smo »Cvetje« uprizorili dvakrat, prav tako socialno dramo J. B. Priestleya »Inšpektor na obisku«.

Z igrana smo gostovali doslej v Domžalah, Črnučah, Podpeči, Pirničah, Zadvorju pri Vevčah, Ihanu in v Polju pri Ljubljani. Skoraj pri vseh gostovanjih je hkrati z igralsko družino nastopil tudi moški pevski kvartet oziroma sekstet naše »Svobode«, ki ga z uspehom vodi naš šolski upravitelj, tovariš Rudi Perbil. Peveci so zapeli več slovenskih, hrvaških in dalmatinskih narod-

nih pesmi. Občinstvo jim je prav tako navdušeno ploskalo kakor igralcem.

V marcu bomo naštvudirali z domačimi pionirji pravljico »Pogumni Tonček«. Urejamo pa tudi javno knjižnico, ki bo v kratkem odprta.

H kulturni prevzgoji naj bi pripomogle pri nas tudi kino predstave. Potujoči kino nas po zaslugi »Svobode« obišče enkrat ali dvakrat v mesecu.

V teku letošnjega leta bomo organizirali Kulturni teden. Teda bomo med drugim s skrbno organizirano razstavo prikazali kulturni in zgodovinski razvoj Dola. J. Bregar

V Ravnah na Koroškem mislimo na polpoklicno gledališče

Pred dnevi je v naši Ljudski univerzi, ki je priredila letos že orsto odličnih predavanj, govoril dramaturg in književnik Herbert Grün. V široko zasnovani temi je našel, kako bi Ravnne prišle vsaj do polpoklicnega gledališča, po

katerem je v tem delavskem središču kričela potreba. Od obeh oboj» kulturnih žarišč, Celja in Maribora, smo oddaljeni več kot 70 km. Naš koroški človek pa po pridnem delu tudi zasluži nekoliko kulturnega razvedrila.

Po predavanju se je razvila zanimiva razprava. Številni obiskovalci, predosem gimnazijci, so podarjali, da kultura nikakor ne more sloneti na rentabilnostnem računu in da bi morala biti v proračunu predvidena tudi sredstva za kulturno dejavnost. Zal pa tisti, ki odločajo o razdelitvi denarnih sredstev, za kulturo nimajo

ravno dosti razumevanja. Zato ni čudno, če ravenskim amaterskim režiserjem in igralcem čisto sredi priprav upade pogum in da upriparjajo razmeroma malo kvalitetni del. Pogovor se je sukal tudi okoli referatorja in gradnje kulturne, zakaj osako leto propade precej tisočakov, ker so kulise izpostavljene vremenskim neprikljnim sredstev, za kulturo nimajo kam. M. H.

»Namišljeni bolnik« v Borovnici

Občinski praznik so Borovničani letos tako slovesno praznovali, kakor še nikoli. Prireditve so se orstle kar ves teden. Za zaključek praznovanja pa je igral-ska družina »Svobode« uprizorila v režiji učiteljice Mile Pirnatove znano komedijo francoskega dramatika Moliera — »Namišljeni bolnik«.

Naslovno vlogo — namišljenega bolnika — je Anton Strubelj odlično zaigral in prav tako Milka Kotnikova Toinetto. Tako sta nosilca glavnih vlog s podporo drugih igralcev pritegovala pozornost gledalcev vse do konca igre. Lepo obnooljena dvorana, okusno prizorišče, primerni kostumi ter posrečene maske so znatno pripomogli k uspehu, na katerega sme biti borovniška »Svoboda« ponosna.

Za predstavo je bilo tolikšno zanimanje, da je ostopenec že nekaj dni prej zmanjkalo. K sreči so igralci na prvi pomladanski dan ponovili igro in spel navdušili številne domačine in okoličane. F. K.

OB ZADNIH DOGODKIH V EGIPTU

Delavci za obrambo revolucije

Sindikati proglasili prvo splošno stavko v zgodovini Egipta. — Revolucionarni svet prevzel oblast spet v svoje roke. — Nasprotja med Nagibom in revolucionarnim svetom

Zadnje dni je Egipt spet v središču mednarodnih dogajanj. Kaže, da se položaj v tej tak izpostavljeni deželi Severne Afrike bistri. Nagib je potem, ko se je sprijaznil z revolucionarnim svetom in spet prevzel dolžnost predsednika republike ter revolucionarnega sveta, objavil amnestijo vseh političnih jetnikov, umestil na svobodo voditelje bivših meščanskih strank in se celo začel z njimi pogajati. Objavilo so, da bodo obnovili politične stranke, razpisali volitve v parlament, skratka, da bodo začeli parlamentarno življenje po vzgledu zahodnih demokracij. Revolucionarni svet pa je objavil, da se bo razpustil. Sklep revolucionarnega sveta, ki ga pripisujejo prizadevanjem generala Nagiba, o oživiljanju meščanskih strank in o tem, da se bo revolucionarni svet razpustil, je naletel med delovnimi ljudmi Egipta na ogorčen odpor. Sindikati, ki so se to pot prvič pojavili v političnem življenju Egipta,

so napovedali generalno stavko, prvo v vsej zgodovini Egipta. Delavci in napredni študenti pa so šli na ulice ter demonstrirali proti sklepom revolucionarnega sveta. Delavci so se odločno postavili v obrambo pridobitev revolucije. Prišlo je do izgrede, v katerih je bilo več ljudi ranjenih. Proglasili so obsedno stanje. Demonstranti so vdrl v poslopje državnega sveta in vzklikali: »Živela revolucija!« Francoski list »Franc Tireur« piše o teh dogodkih takole: »V Egiptu živi 13 milijonov delavcev in felehov, ki so živeli do revolucije pod pritiskom dveh milijonov privilegiranih meščanov. Neuki množici, ki je živela v najhujši bedi, je vladala elita meščanskih strank, izmed katerih je bila najvažnejša vafdistična. To je bil re-

šiz korupcije. Nagib je bil ljubljenec množic, ker je bil na čelu gibanja, ki je ta režim strmoglavilo. Dandanes se ljudstvo obrača k Naserju.« Morda je zelo značilna izjava majorja Saherja, člana revolucionarnega sveta, ki je dejal, da bo »volja ljudstva izražena prek delavcev, sindikatov, študentov in drugih organizacij.« Revolucionarni svet je pod pritiskom delavcev in sindikatov sklenil, da ne bo pustil obnove meščanskih strank niti sestave parlamentarne vlade in da bo še naprej zadržal oblast v svojih rokah. Razdor med Nagibom in revolucionarnim svetom je stopil torej v novo obdobje, v katerem vse kaže, da so razredna nasprotja stopila v ospredje in ob katerih se je Nagib postavil na stran meščanskih strank. Po kairskih ulic h patrulirajo oboje enote, egipčanski delavci pa niso voljni prepustiti že izvojevanih pridobitev revolucije.

JUŽNOAFRIŠKI RASISTI USTANAVLJAJO NOVO ORGANIZACIJO

Beli gospodje groze

V Južnoafriški uniji pripravljajo ustanovitev »Vseafriške protikomunistične organizacije«, ki bi podpirala vse tiste rasistične skupine v Afriki, ki trde, da je »belce bog namenil za gospodarje, črnce pa za sužnje«

V Južnoafriški uniji precej govorijo o potrebi nekakšne »vseafriške protikomunistične organizacije«. Za to idejo se zavzemajo celo nekateri vidni predstavniki južnoafriške opozicijske »Združene stranke«, je predlagal parlamentu podoben načrt o ustanovitvi vseafriške organizacije, kot osrednjega telesa za skupni boj zoper širjenje komunistične propagande. Ko je Durant pojasnjeval ta načrt, je poudaril, da je takšna organizacija neogibno potrebna za

ohranitev civilizacije belcev v Afriki. Zagovorniki ideje o ustanovitvi »vseafriške protikomunistične organizacije« nameravajo torej s to organizacijo pomagati vsem tistim rasističnim skupinam v Afriki, ki trde, da je »belce bog namenil za gospodarje, črnce pa za sužnje«.

BOGATAŠ V DELAVSKEM ODBORU

V Eisenhowerjevo ministrstvo za delo so imenovali znanega ameriškega bogataša

Ameriški senat je po dolgotrajni razpravi potrdil imenovanje Elberta Beesona za člana tako imenovanega delavskega odbora (ministrstvo za delo) pri Eisenhowerjevi upravi. Za Beesona je glasovalo 45 senatorjev, proti pa 42. Elbert Beeson je znan ameriški bogataš, ki so mu interesi delavcev deveta briga. Proti njegovim potrditvi so nastopali predvsem demokratski levčarji in voditelji vseh ameriških sindikalnih organizacij.

IZ PAKISTANA

DELAVCI SO SE UPRLI

13 ubitih in 35 težje ranjenih

Iz Pakistana poročajo, da so se 22. marca uprli delavci papirnice v Candragoni (Vzhodna Bengalija). Policija je posegla in pri tem je bilo ubitih 13 oseb, 35 pa težje ranjenih. Tovarna papirja je največje industrijsko podjetje v Vzhodni Bengaliji, deželi, ki je še zelo zaostala. Vzroki upora delavcev papirnice v Candragoni nam še niso znani.

Tole je prizor iz delavske »restavracije« v tržaškem pristanišču. Res! Več tisoč delavcev ladjedelnice so. Marka takole obeduje...

O POLOŽAJU V ROMUNSKEM GOSPODARSTVU

RESNICO PRIKRIVAJO

Številne gospodarske veje niso izpolnile svojih načrtov. — Težaven položaj v kmetijstvu. — V mestih je premalo hrane. — Majhna proizvodnja prehrabene industrije

Pred nedavnimi so v Romuniji objavili poročilo o izpolnitvi državnega gospodarskega načrta za leto 1953. Če človek to poročilo hitro prebere, dobi vtis, da je lansko leto Romunija le-

po napredovala, toda če se nekoliko poglubi v številke, pa hitro spozna, da številne gospodarske veje svojega načrta niso izpolnile. V poročilu na primer govore, da je vsa industrija izpolnila svoje naloge s 101,8 % Toda — v industriji nafte in gradbenega materiala, v premogovnikih, lesni industriji ter tovarnah papirja in celuloze načrtov niso izpolnili. Zanimivo je, da plan ni izpolnjen niti v industriji nafte, ki je predvsem v rokah sovjetskih gospodarjev in za katero so poslali iz Rusije številne nove stroje. Se težji je položaj v kmetijstvu. Poročilo nerodno priznava, da industrija ni izkoristila vseh svojih možnosti za proizvodnjo kmetijskih strojev in zato ni bilo na trgu tistih industrijskih proizvodov, ki jih kmetje nujno potrebujejo. Nadalje poročilo pravi, da so »povečali količino pridelkov najvažnejših kultur«, ničesar pa ne omenja, da je kmetijstvo dalo dvakrat manj žita, kot pred vojno. Podobno je tudi z živinorejo, kajti »proizvodnja mesa in mleka je veliko premanjša in proskra mestnega prebivalstva z mlekom, mesom in zelenjavo je nezadovoljiva. Posledice nizke kmetijske proizvodnje pa se kažejo tudi v prehrabeni industriji, kjer svojih načrtov ne izpolnjujejo. O vsem tem pa seveda ni niti besede v gospodarskem poročilu romunske vlade. Branko N. Djukić

NOVE DEMONSTRACIJE V ATENAH

»CIPER GRČIJI!« Atenski študentje so zopet v demonstracijah zahtevali, naj se Angleži umaknejo s Cipra in otok vrnejo Grčiji. Med demonstracijami so študenti razgrajali britansko zastavo. Te demonstracije so organizirale atenske študentske organizacije ob Dnevu nezadovoljnosti, ki je grški narodni praznik.

IZ EGIPTA

GLADOVNA STAVKA

Delavci zahtevajo nacionalizacijo transporta

Voditelji egipčanske sindikalne zveze transportnih delavcev so napovedali veliko gladovno stavko, s katero hočejo prisiliti Nagibovo vlado, da bi nacionalizirala transportni promet v Egiptu. Stavke se je udeležilo 116 delavcev in njihovih voditeljev. Obenem so stavkarji zahtevali, naj vlada posreduje glede ponovne zaposlitve nekaj sto transportnih delavcev, ki so jih nedavno odpustili v Kairu.

ZAKAJ TOLIKO LAZI O MAJHNI SREDNJEAMERIŠKI DEŽELI

„Rdeči vrag v Guatemali“

Ameriški bogataši klevetajo guatemalsko vlado zato, ker jim je preprečila izkoriščanje guatemalskega ljudstva. — Nacionalizacija tretje velike ameriške družbe

Človeku, ki čita ameriške časopise (in jim verjame) se zdi, da je Guatemala ena najvažnejših in najbolj nevarnih dežel na svetu. Ameriški listi so polni vesti o »levičarski nevarnosti« v Guatemali in o »komunističnem vplivu« v guatemalski vladi. Pod kričavimi naslovi: »Ali bo Karibsko morje postalo komunistično jezero?«, »Rdeči vrag v Guatemali« ter podobnimi so ameriški novinarji zbrali kopico očitkov in laži o tej majhni srednjeameriški deželi, ki lomi stoletne okove suženjstva in zaostalosti. Tudi južnoameriški in evropski listi se vsak dan ukvarjajo z Guatemalo. Še ni dolgo, ko je ameriška tiskovna družba »United Fruit Co.« sporočila, da so v guatemalskem pristanišču Puerto Barriosu zasidrane »sovjetske podmornice«. To »novico« je objavil nek angleški list. Ko je predsednik guatemalske vlade prosil angleške in ameriške novinarje, naj po-

iščejo te podmornice, so ti začeli že z večjo jezo pisati o Guatemali. Guatemalska vlada pa se ne ozira na grožnje in klevete, ampak nadaljuje pot, ki jo je začrtalo ljudsko revolucionarno gibanje. Pred nedavnimi je nacionalizirala že tretjo veliko ameriško družbo v deželi. Seveda pa je to nacionalizacijo spremljalo časopisno kričanje o »rani ameriške čline«, v kateri so se nenavadno hudo razpasle »kali komunizma« in spregledal jo je tudi močan pritisk Združenih držav Amerike in tistih srednjeameriških držav, ki jim vladajo nazadnjaški gospodje.

Ko so v Guatemali vladale razne reakcionarne klike, ki so jih podpi-

Delegacija žena, poslancev angleškega Spodnjega doma, ki so jo vodile voditeljice laburistične stranke, je predložila parlamentu spomenico, v kateri 80.000 angleških žena zahteva, da bi načelo »za enako delo enako plačilo« veljalo tudi za ženske

VELIKA BREZPOSELNOST V KANADI

Tuj kapital jim gospodari

Pol milijona delavcev brez dela. — Sindikalni odborniki zahtevajo, naj vlada stopi na prste ameriškim industrijalcem, ki imajo v svojih rokah skoro vso kanadsko industrijo.

Kanadsko gospodarstvo je začelo v resno krizo in posledice tega najbolj občutijo kanadski delavci. Danes je v Kanadi že pol milijona brezposelnih. V Wellandu so sindikalni odborniki ustanovili poseben odbor, ki bo skrbel za 4000 brezposelnih iz mesta in okolice. V Hamiltonu je ostalo brez pomoči 15.000 brezposelnih. V Torontu napovedujejo velik pohod brezposelnih pred mestno hišo. V tem mestu so se brezposelnih, ki so se znašli na ulici, brez strehe nad glavo in brez beliča v žepu, naselili v nekih starih barakah. Predstavniki delavskih sindikatov se posvetujejo s poslanci kanadskega parla-

menta, kako rešiti hudo gospodarsko krizo, v katero je začlo kanadsko gospodarstvo. Delavski odborniki zahtevajo, naj vlada prepreči škodljivo konkurenco ameriških podjetij, ki so s svojimi izdelki poplavlja kanadski trg. Razen tega pa se vse močneje slišijo glasovi, naj odgovorni krogi stopijo na prste ameriškim industrijcem, ki imajo v svojih rokah skoro vso kanadsko industrijo. Ti industrijci tudi nosijo levji delež odgovornosti za sedanje gospodarske težave v Kanadi. Seveda pa niso nič manj odgovorni tisti, ki ameriške bogataše podpirajo.

ZGODOVINO PONAREJAJO

Kako je madžarski informbirojevski časopis oblatil spomin velikega revolucionarja Bela Kuna

Madžarski informbirojevski časopis »Sabad Nep« je ob obletnici madžarske revolucije napadel pokojnega Bela Kuna, voditelja revolucije leta 1919 in tedanjega sekretarja madžarske komunistične partije. »Sabad Nep« je napisal, da je revolucija propadla zaradi »zveze s socialdemokracijo in »za

to zvezo je odgovoren trockist Bela Kun«. Če je torej bil revolucionar Bela Kun »trockist«, kaj so žele današnji madžarski voditelji, ki so v interesu moskovske birokracije izdali madžarski proletariat?

STEFAN ZWEIF:

Zenska v 14 urah

Prevedel J. Zupancič, ilustriral F. Slana

6

Odkrito rečeno: to se je zgodilo zaradi tiste mučne, ko iz slabosti izvirajoče notranje praznote, ki hoče biti zapolnjena vsaj z drobnimi zunanji dražili. Cim manj se je v meni čustveno gibalo, tem bolj me je vlekle tja, kjer se življenjsko kolo najhitreje vrti: saj je za človeka, ki ničesar več ne doživlja, strastno razburjenje drugih še zmeraj živčno doživetje kakor gledališka predstava ali glasba.

Zato sem tudi večkrat hodila v kazino. Dražilo me je, če sem videla na obrazih sem in tja valoveče izraze sreče ali potrtosti, vtem ko je v meni ležala ta strašna oseka. Povrhu je moj mož, ne da bi bil lahkomišel, rad zahajal v igralnico, in iz nekakšne nehotene pietete sem ostala njegovim navadam zvesta. In tam se je začelo tistih štirindvajset ur, ki so bile bolj razburljive kakor vsa igra in ki so uničile moje usodo za več let vnapej.

Opoldne sem kosila z vojvodinjo M., sorodnico moje rodbine. Po večerji se še nisem čutila dovolj utrujena, da bi šla spat. Zato sem odšla v igralnico, po kateri sem hodila tjavdan, ne da bi igrala. Hodila sem med mizami sem ter tja in na poseben način ogledovala okrog igralne mize zbrano množico. Pravim: na poseben način, namreč na način, ki me ga je bil naučil moj ranjki mož, ko sem se, naveličana gledanja, pritoževala, da se dolgočasim, če moram gledati zmeraj iste obraze, stare, zgubane ženice, ki po cele ure presede v svojih naslonjačih, preden tvegajo žeton, uglajene kvar-

topirce in lahkoživke, vso tisto dvomljivo, od vseh vetrov zbrano družbo, ki je, saj veste, mnogo manj pestra in romantična, kakor jo zmeraj opisujejo v romanih, češ da je cvet evropske elegancije in aristokracije. In ne smete pozabiti, da je bila igralnica pred dvajsetimi leti, ko je še krožila po mizi gotovina, šumeči bankovci, napoleondori, zamaščenji francoski petaki, ko je vse to krožilo, pravim, da je bila igralnica neprimerno privlačnejša kakor zdaj, ko pomešanjena Cookova potujoča družba v moderni in pompozno opremljeni igralnici zdolgočasno zapravlja svoje brezposembne igralne znamke. Toda že takrat se mi je zdelo, da so ti pusti, brezbrizni obrazi premalo privlačni, dokler mi ni nekoč moj mož, čigar konjiček je bila hirofantija, prerokovanje z roke, pokazal posebnega načina gledanja, res neprimerno bolj zanimivega, bolj razburljivega in napetega, kakor dolgočasno postajanje, namreč: nikoli ne glej v obraz, marveč samo na kvadrat mize, tam pa spet samo na roke ljudi, samo na njihovo posebno premikanje.

Ne vem, ali ste kdaj slučajno uprli pogled na zelene mize, samo na zeleni četrkot, kjer se v sredini opoteka kroglja ko pijanec od številke do številke, kjer padajo na štirioglo obrobljena polja krpe papirja, okrogli kosi srebra in zlata ko požeto klasje, da jih croupier potem z grabljicami hipoma potegne k sebi ali porine k dobitniku. Edino, kar se v takšnem okolju spreminja, so roke — mnogo belih, živahnih, čakajočih rok okrog zelene mize, vse kukajoče iz zmeraj druge luknje rokava, vsaka zase zver, pripravljena na skok, vsaka drugače cblikovana in drugače polti, ta gola, druga polna prstanov in rožljajočih veržic, mnoge kocinaste ko divje živali, mnoge vlažne in jeguljasto ukričljene, vse pa napete in drgetajoče od silne nestrpnosti. Nehote sem morala potem zmeraj misliti na dirkališče, kjer jahači in vozači s težavo zadržujejo dirkalne konje na startu, da ne zdrve prezgodaj naprej; natančno tako drhte, se dvigajo in vzpenjajo tudi te roke. Vse poznaš po njih, po načinu, tudi

čakajo, kako posegajo in običe na mizi: po-zrešneža po krčevito skrčeni, zapravljiva po lahno izproženi roki, preračunljiva po mirnem, obupanu po drhtečem zapestju, sto značajev se bliskovito izda z načinom, kako roke sežejo po denarju, ali ga zmečkajo in nervozno stisnejo, ali pa ga utrujena, izčrpana pest pusti ležati na mizi, dokler se kroglja vrti. Človek se izda v igri, prazna beseda, vem; pravim pa: še očitneje ga izda med igro njegova roka. Vsi ali malone vsi hazarderji so se kmalu naučili krotiti svoj obraz — zgoraj, nad vratnikom svojih srajc nosijo krinko neobčutljivosti — ustnice nategnejo, razburjenje pa skrijejo za čvrsto stisnjene zobe, iz svojih oči preženo očitni nemir, napete, drgetajoče mišice na obrazu pa poravnajo v umetno, lepo izraženo brezbriznost. Toda prav zato, ker se vsa njihova pozornost krčevito strne, da bi bili svojemu obrazu kot najbolj vidnemu delu svojega telesa kos, pozabijo na svoje roke in na to, da so na svetu ljudje, ki opazujejo samo te roke in razbero iz njih vse, kar skušajo zgoraj nasmejano napete ustnice in namenoma brezbrizni pogledi zamolčati.

Roka pa medtem brez sramu pokaže svojo največjo skrivnost. Neogibno namreč napoči trenutek, ko iztrga vse te s težavo zadrževane, dozvedno speče prste iz njihove gospodke brezbriznosti: v napeti sekundi, ko pade igralna kroglja v svojo kotančino in ko croupier pove, katera številka je dobila. Tedaj, tisto sekundo vsak teh sto ali pet sto rok nehote napravi čisto osebno, povsem individualno kretnjo prvobitnega nagona. In če je človek, kakor jaz, ki me je moževa nagnjenost podrobno naučila opazovati to areno rok, pravim, če je človek tega vaju, vpliva nanj zmeraj drugačni, zmeraj nepričakovani izbruh zmeraj drugačnih temperamentov bolj razburljivo kakor gledališče ali glasba: saj vam niti ne morem opisati, koliko tisoč raznih rok poznajo igralnice, koliko je teh divjih bestij s kocinastimi, ukričljenimi prsti, ki liki pajek pograbijo denar, in koliko je nervoznih, drhtečih, z bledimi nohti, ki se komaj

upajo dotakniti denarja, koliko je plemenitih in podlih, brutalnih in boječih, zvutih in skoraj drhtečih — toda vsaka deluje drugače, kajti vsak par teh rok izraža posebno življenje, iz- vzemši tiste štiri ali pet rok croupierov. Njihove roke so zgolj stroji, te roke delujejo s svojo stvarno, poslovno, popolnoma brezbrizno natančnostjo kakor šlepačajoče jeklene tipke števnege aparata. Toda celo te trezne roke so vplivale name presenetljivo s svojim nasprotjem med njimi in njihovimi od lovske strasti drhtečimi sestricami: stale so ko nekakšni policaji, drugače uniformirane. sredi valovec in navdušene množice. K temu je treba pristižeti še osebno veselje, da po nekaj dneh že poznajo mnoge navade in strasti posameznih rok; čež nekaj dni pa sem zmeraj že imela znanec med njimi in delila sem jih kakor ljudi med simpatične in sovražne: mnoge so mi bile tako zoprne v njihovi nedostojnosti in požrečnosti, da sem se zmeraj znova obračala proč, ko da vidim pred seboj nekaj nespodobnega. Vsaka nova roka na mizi pa je pomenila zame doživetje in radovednost: često sem pozabila pogledati obraz nad rokami, negibno nataknen visoko gorj nad vratnikom kot hladna družabna krinkna nad trod srajco pod smokingom ali nad bujnimi prsmi.

Ko sem torej tisti večer stopila v igralnico in prišla mimo dveh polno zasedenih miz k tretji, ko sem že imela pripravljenih nekaj cekinov, sem v silno napetem trenutku popolne tišine, hkrati kar nekaj bučeče v nasledku, ki nastane zmeraj, ko se že do smrti utrujena kroglja kotali samo še med dvema številkami, sem torej vsa presenečena zaslislala na nasprotni strani nekam čudno hrustljanje. Bilo je, ko da nekdo lomj členke. Nehote sem uprla pogled tja. In tedaj sem zagledala — zares, ustrašila sem se! — dvojro, kakršnih še svoj živi dan nisem videla, desnico in levico, krčevito sklenjeni, ko da sta se druga v drugo zagrizli. In tako sklenjene sta se v silni nape- nosti iztegovale in krčile, da so prstni členki kar hrustali, ko da nekdo tare orehe.